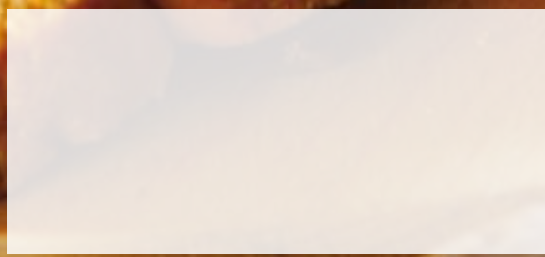

ISSN 1581-9027

zelena dežela

Glasiló Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 125 / december 2014

» CVETKO
ZUPANČIČ
predsednik
KGZS

Konec leta je vedno čas za obračune in preverjanja, kako uspešni smo bili, kakšna je bila letina in leto nasploh. Tudi primerjava s prejšnjimi leti je zanimiva in če dosežemo povprečje, smo kar zadovoljni. Ko že omenjam povprečje: pogosto imamo zelo napačen vtis o tem, kakšen je sploh povprečen slovenski kmet danes. Poznamo sicer statistične podatke, v vsakdanjem resničnem življenju pa je to malce starejši človek, ki ima veliko življenjskih izkušenj in zna dobro kmetovati. Je pa tudi človek, ki se čedalje težje prilagaja na vedno nove predpise, obrazce, evidence, elektronsko poslovanje. In ki se vedno bolj sprašuje, ali se sploh še splača kmetovati. Še posebej, če upoštevamo, da je kar več kot 70 odstotkov Slovenije na območju z omejenimi možnostmi za kmetovanje in da je zaradi tega še težje biti konkurenčen doma ter na drugih trgih. Seveda so tudi kmetje, ki imajo vrhunsko znanje in nimajo tako velikih tovrstnih težav. A večina še vedno rabi pomoč in nasvet kmetijskega svetovalca ter zbornice. Naša vloga je čedalje bolj večplastna in kmetijstvo ter podeželje nas vedno bolj potrebuje.

Ko pred prazniki takole razmišljam o iztekajočem se letu, se spomnim na številna srečanja z vami, ljudmi z različnimi težavami in stiskami. To me spodbuja, da se še bolj vneto borimo za vsakega človeka in kmetijo. A včasih je težko uskladiti zelo različne interese in zahteve, zato v tem času skušajmo razumeti drug drugega in prepoznavno človeka v tiski.

V letu, ki se izteka, se vam zahvaljujem v svojem in zborničnem imenu za zaupanje, pomoč in razumevanje. Še posebej hvala vsem, da vztrajate s kmetovanjem. Voščim vam mirne in blagoslovljene božične praznike. Novo leto naj bo prežive-to v zdravju, zadovoljstvu, zaupanju in sodelovanju!

IZ VSEBINE

POGOVOR

ŠTEVILNE DEJAVNOSTI DAJEJO PESTRO PONUDBO

»Z mojimi inovativnostmi želim mladim pokazati, da se da živeti tudi od kmetijstva.« pravi Boris Uranjek, inovativni mladi kmet 2014.

... več na strani 4.

TEMA MESECA

ZNANJE IN INOVACIJE ZA DELOVNA MESTA V KMETIJSTVU IN NA PODEŽELJU

Tema že tradicionalnega posveta Javne službe kmetijskega svetovanja je bila namenjena prikazu raziskovalne dejavnosti v Slovenji, naslonjeno na EU in domače financiranje, kot generatorju potrebne znanja, ki prek kmetijskih inštitucij ter izobraževalnega sistema dospe do kmetijskih svetovalcev. Svetovalci lahko prenašajo znanje le, če ga dobijo in v sistemu prenosa znanja niso šibki člen, kot se je to napačno prikazovalo v zadnjih letih.

... več na strani 6.

AKTUALNO

KO VREME KROJI KMETIJSKO USODO

Zavarovanje ostaja tudi v bodoče ključen element za blažitev posledic podnebnih sprememb.

... več na strani 10

NASVETI

KO ZA PRODANO BLAGO NI PLAČILA

Pogosto se znajdemo v situaciji, ko kljub vsem zagotovitvam odkupovalca za prodano blago ne dobimo plačila. V zadnjem času smo tudi na KGZS zaznali ogromno težav pri poplačilu odkupljenega lesa. Zaradi naravne nesreče se je ponudba lesa na trgu povečala, z njo pa tudi plačilna nedisciplina.

... več na strani 26.

DELO KGZS

USPEŠNO LETO KOT OSNOVA ZA 2015

KGZS je tudi v letu 2014 ostala dejaven in strokoven partner pri razvoju kmetijstva in gozdarstva. In kako uspešni smo bili?

... več na strani 27.

PRILOGA

NOVE OZNAČBE – PREDNOST ZA DOMAČE IZDELKE

Uredba (EU) 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom (uredba o označevanju) – obveza, ki prinaša kmečkemu izdelkom brez dodatkov »označeno« prednost.

... več na strani 15.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 125, december 2014 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjina ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Uredniški odbor: Danilo Markočič, Anita Jakuš, Anemarija Gerold, Vincenc Otoničar, Janko Rihtarič, Rok Sedminek • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Tomo Jeseničnik • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • Tisk: DELO, d.d. • Naklada: 79.000 izvodov

Ponovno odkup drobnice

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije v sodelovanju z Loškimi mesninami Škofja Loka organizira odkup jagenjčkov in kozličev. Masa klavnih trupov mora biti od 9 do 18 kilogramov brez glave in drobovine. Cena za kilogram je 5,70 evra + DDV oziroma pavšal.

Vse informacije glede odkupa vam lahko da **Roman Savšek** na telefonski številki **040 663 563 (po 15. uri)**.

Delovna sila pri prodaji in dopolnilnih dejavnostih

Novi Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev je začel veljati 14. oktobra 2014. Ta je na področju zaposlovanja na kmetiji prinesel novost, saj določa, da se v register kmetijskih gospodarstev lahko vpiše zgolj oseba, ki je na kmetiji zaposlena na podlagi pogodbe o zaposlitvi po Zakonu o delovnih razmerjih.

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji kot tudi 61.a člen Zakona o kmetijstvu, ki ureja prodajo kmetijskih pridelkov, določata, da na dopolnilni dejavnosti oziroma pri prodaji kmetijskih pridelkov delo lahko opravlja le zaposleni, ki je vpisan v register kmetijskih gospodarstev. Slednje torej pomeni, da za delo na dopolnilni dejavnosti oziroma za prodajo pridelkov ni mogoče uporabiti nobene druge oblike najema delovne sile (na primer osebno dopolnilno delo, začasno in občasno delo upokojujencev, študentsko delo ...) kot le delavca, zaposlenega na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

» URŠKA AHLIN GANZITI

Previsoke zakupnine Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v začetku decembra na novinarski konferenci v prostorih KGZS opozorila na težave, ki jih imajo kmetje-zakupniki s previsokimi zakupninami zemljišč v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov (SKZG). KGZS zato zahteva znižanje zakupnin in drugačna merila pri oddaji nju teh zemljišč.

»Zahtevamo, da se zakupnine v letu 2015 znižajo. Svoje nestrinjanje in argumente v zvezi s tem smo predstavili vodstvu SKZG, Svetu SKZG in ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter naleteli na povsem gluha ušesa. Menimo, da imamo dovolj dobrih argumentov, s katerimi zagovarjamo svoja stališča. Pri tem se, kot kaže, ne

upoštevata načelo dialoga in moč argumentov, temveč velja argument moči. V kolikor Svet sklada oziroma kmetijski minister ne bo upošteval naših zahtev, bo dialog postal močno otežen tudi pri vseh drugih vsebinah. KGZS je bila ves čas zelo korekten partner pri ustvarjanju ukrepov kmetijske politike in želi to tudi ostati. Seveda pa enako pričakujemo tudi s strani oblasti,« je opozoril predsednik KGZS Cvetko Zupančič in dodal: »V primeru neupoštevanja naših pobud bomo predlagali spremembo Zakona o SKZG v tistem delu, ki se nanaša na sestavo Sveta, kjer je opredeljena tudi obvezna vključitev predstavnikov uporabnikov.«

Višje zakupnine so marsikje posledica tržnih razmer. A ne povsod. Ponekod je osnovni interes lastnikov še vedno, da se zemljišča obdela in so pripravljene dati kmetijsko zemljišče v zakup tudi brez zakupnine oziroma z nižjimi zakupninami. Na drugi strani je potreba po njivskih površinah vedno večja in zato je nerazumno, da sklad to izkorišča in povečuje zakupnine, pri tem pa upošteva le kapitalsko logiko. »Zato zahtevamo, da sklad ponovno začne upoštevati merilo aktivne zemljiške politike in prednostni vrstni red, ki se določa na podlagi strateških usmeritev. Prihodki iz kmetijske dejavnosti ne prenesejo tako velikih zakupnin in je zato nelogično, da zakupnina znaša že več kot 10% vrednosti proizvodnje na njivskih površinah in v živinoreji,« pravi direktor KGZS Branko Ravnik.

» ROBERT PEKLAJ

Prisrčno vam voščim vesele in blagoslovljene božične praznike. Novo leto naj bo radodarno z zdravjem, veseljem, srečo in uspehi, naj bo preživeto v miru, zaupanju in sodelovanju.

*Cvetko Zupančič,
predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije*

Številne dejavnosti dajejo pestro ponudbo

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) sta konec oktobra izbrali Borisa Uranjeka s Planice pri Framu za inovativnega mladega kmeta za leto 2014.

Človek ne postane inovativen čez noč. Od kdaj lahko rečete, da ste začeli z inovativnimi prijemi na kmetiji?

Z inovativnimi prijemi na kmetiji sem začel takoj, ko sem se vpisal na Fakulteto za kmetijstvo. Po končani fakulteti so bile ideje o novostih na kmetiji še večje. Z mojimi inovativnostmi želim mladim pokazati, da se da živeti tudi od kmetijstva.

Nam lahko predstavite vašo kmetijo?

Tam, kjer se strmine Framskega Pohorja poležejo v ravnico, kjer kraljujeta tišina in spokoj okoliških gozdov, že 200 let na nadmorski višini 700 metrov stoji Baronova domačija. V vasi Planica nad Framom vas z dobrodošlico pričakamo Baronovi domači. Naša kmetija obsega 18 ha, od tega 8 ha pridno obdelujejo naše roke – na njivah, travnikih, v sadovnjaku ter zeliščnem in zelenjavnem vrtu. Ostalih 10 ha predstavlja lepo negovan gozd.

Tudi živali so na kmetiji našle svoje mesto, najraje jih imajo najmlajši obiskovalci. Da bi se obiskovalci naše kmetije lahko v miru in do sitega naučili dobrot iz naše kuhinje, smo leta 1991 odprli vrata za turizem na kmetiji.

Leto 1999 smo zaključili s preusmeritvijo kmetije v naravi prijazno kmetovanje, za kar že vrsto let prejemamo certifikat za ekološko kmetovanje.

Na kmetiji imamo registriranih

18 dopolnilnih dejavnosti (turizem, predelava, izobraževanja, predelava mesa ...). V letu 2012 smo na kmetiji odprli Bio trgovino, kjer ponujamo eko proizvode za naše kmetije in od drugih okoliških ekoloških kmetij.

Kmetija sodeluje tudi v projektu Partnersko kmetovanje (dostava zelenjavnih zaboječkov). V letu 2013 smo na kmetiji oblikovali permakulturni vrt.

Na kmetiji imate tudi pisano družino živali ...?

Pri nas so doma najrazličnejše domače živali – teh se še posebej razveselijo otroci: poni Liza, vietnamski pujski Molly in Pika, ovčka Pikica, muc Muri, kuža Mačo, zajci, kokoši, gosi, račke, prašiči, krave s teleti in celo jež. Vse živali imajo na voljo obilo površin na prostem, s tem pa otroci dobijo priložnost videti živali v njihovem naravnem okolju.

Kdo poleg vas še živi in dela na kmetiji? Ali je ob delovnih konicah treba najeti kak par rok?

Na Baronovi domačiji živimo tri generacije. Pridne roke šestih družinskih članov so tiste, ki skrbijo za urejeno okolico in dobrot polno mizo na Baronovi domačiji.

Da je živalim udobno in so site, da so njive preorane in zasejane, da je okolica urejena in vse teče kot je treba, skrbiva predvsem jaz in ata Mirko.

Za okusno pripravljene jedi iz domače kuhinje poskrbita

Letošnji inovativni mladi kmet je Boris Uranjek.

mama Nada in Mihelca, Nana in Brin pa gostom z veseljem pokažeta vse zanimivosti kmetije. Ob konicah nam priskočijo na pomoč še sorodniki (sestre, deda ...).

Na kmetiji imate registriranih 18 dopolnilnih dejavnosti.

Izvajate vse, ali je kaka registrirana 'za vsak slučaj'?

Na kmetiji imamo registriranih 18 dopolnilnih dejavnosti (turizem, predelava, izobraževanja, predelava mesa ...). Večinoma vse izvajamo redno, razen peke kruha in prodaje mlevskih in škrobnih izdelkov – moke.

BORIS URANJEK POLZASEBNO

Boris Uranjek je po izobrazbi diplomirani inženir agronomije. Tisti, ki ga poznajo, pravijo, da je ekstremist, sam pa pove, da je za lotevanje izzivov treba imeti pogum. V letu 2009 je Boris prevzel kmetijo kot mladi prevzemnik. Ker imajo ekološko kmetijo, je predsednik Združenja za ekološko kmetovanje severovzhodne Slovenije. Je tudi član upravnega odbora Turističnega društva krajanov Planice. V prostem času rad igra odbojko in smuča.

Kaj posebnega lahko ponudite gostom, ki obiščejo vašo kmetijo?

Vsakega gosta, ki pride na našo kmetijo, začnemo razvijati že ob prihodu. Na kmetiji ponujamo razna kulinarična doživetja, degustacije, izobraževalne programe (za otroke in odrasle), ogled, ekološke pridelke in izdelke ter druge aktivnosti. Več o ponudbi najdete na spletni strani www.pribaronu.si.

Ob obilici dopolnilnih dejavnosti je vaša ponudba zelo pestra. Po katerih poteh vaši pridelki in izdelki najdejo pot do kupca?

Imamo res pestro ponudbo. Veliko smo dali na celostno podobo kmetije. Uredili smo si logotip kmetije, novo spletno stran, zloženko, embalažo in zelo aktivni smo na socialnih omrežjih. Največ novih strank dobimo prek spleta.

Redni obiskovalci se lahko vključijo tudi v naš Baronov klub, ki jim prinaša razne ugodnosti na naši kmetiji in redno jih obveščamo o dogodkih in novostih na kmetiji. Organiziramo tudi veliko promocijskih dogodkov, tako doma kot na raznih prireditvah, sodelujemo pa tudi z združenjem Eko Podeželje.

Kdaj in zakaj ste se odločili za ekološko kmetovanje?

Leto 1999 smo zaokrožili s pre-

Družina Uranjek: ata Mirko in mama Nada, Boris in Mihelca ter Nana in Brin.

usmeritvijo v naravi prijazno kmetovanje, za kar že vrsto let prejemo certifikat za ekološko kmetovanje. Takrat sem obiskoval Fakulteto za kmetijstvo v Mariboru in tedaj se je začelo uvajanje ekološkega kmetijstva v Sloveniji.

Takoj sem opazil, da bi bila mo-

goče za našo kmetijo to prava odločitev. Vendar je bilo zelo težko na začetku. Najprej je bilo treba prepričati starše. Vendar nam je uspelo, da smo se odločili za naraven način kmetovanja.

Lani ste začeli na kmetiji uvajati tudi permakulturni način

kmetovanja. Nam lahko poveste, kaj je bistvo takega načina kmetovanja?

Permakultura je način kmetovanja, s katerim ustvarjamo uravnotežena človekova okolja. Permakultura se ukvarja z rastlinami, živalmi, zgradbami in infrastrukturo, z odnosi med vsemi temi dejavniki in kako jih uvrščamo v pokrajino.

Leta 2013 smo 0,15 ha površin preuredili v permakulturni vrt, ki je premišljeno in načrtno oblikovan v naravnih, zavrtih linijah. Kmetijo postopoma preusmerjamo po permakulturnih načelih. Tako smo uredili tudi sadovnjak in pašnike. Ob vrtu smo postavili malo večji »hotel za žuželke«, ki je ugodno zavetje za koristne leteče živalce in seveda prava paša za oči.

Na visokih gredah, ki so v celoti zastirane s slamo, je posejanih veliko vrst zelenjave, pestrost rastlinja pa dopolnjujejo zelišča, maline, robide, jagode, šparglji in cvetoče rastline.

S katerimi izzivi se boste v bližnji prihodnosti spoprijeli, da boste še naprej zgled inovativnosti?

Za prihodnost že imamo nekaj načrtov, kam točno nas bo peljala pot, pa naj ostane še skrivnost.

»MARJAN PAPEŽ

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD LJUBLJANA

Ob prihajajočih praznikih vam želimo miru in človeške topline v krogu vaših najdražjih, v prihodnjem letu pa sreče in zdravja.

Vesel božič in srečno ter uspešno novo leto!
Merry Christmas and a Happy New Year!
Frohe Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr!

Znanje in inovacije za delovna mesta v kmetijstvu in na podeželju

Tema že tradicionalnega posveta Javne službe kmetijskega svetovanja je bila namenjena prikazu raziskovalne dejavnosti v Slovenji, naslonjeno na EU in domače financiranje, kot generatorju potrebnega znanja, ki prek kmetijskih inštitucij ter izobraževalnega sistema dospe do kmetijskih svetovalcev. Svetovalci lahko prenašajo znanje le, če ga dobijo in v sistemu prenosa znanja niso šibki člen, kot se je to napačno prikazovalo v zadnjih letih.

Na 29. posvetu Javne službe kmetijskega svetovanja, ki je v organizaciji Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) potekal v Laškem, se je zbralo prek 330 kmetijskih svetovalcev, kmetov in predstavnikov različnih inštitucij, ki delujejo v kmetijstvu. Posvet sta odprla vodja sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo na KGZS Anton Jagodič in predsednik KGZS Cvetko Zupančič. Prisotne sta nagovorila tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan in župan občine Laško Franc Zdolšek. Med gosti posveta je bila tudi predsednica odbora za kmetijstvo pri državnem zboru Iva Dimić, predsednik Zadrugne zveze Slovenije Peter Vrisk ter predstavniki kmetijskih ustanov z Avstrije, Hrvaške in Italije.

SISTEM INOVACIJ IN PRENOSA ZNANJA V KMETIJSTVU (AKIS)

Prof. dr. Emil Erjavec z Biotehniške fakultete v Ljubljani je predstavil sistem inovacij in prenosa znanja v kmetijstvu (AKIS) ter izzive in potrebne spremembe za slovensko kmetijstvo. Njegov prepričljiv nastop je odprl številna vprašanja in izzive. Dotaknil se je nujnosti inštitucionalnih sprememb na vseh ravneh v sistemu oblikovanja in prenosa znanja. Izhajal

Tudi letos se je na posvetu zbralo več kot 330 kmetijskih svetovalcev, kmetov in predstavnikov različnih inštitucij, ki delujejo v kmetijstvu.

je iz dejstva, da ne glede na vse dosežke slovensko kmetijstvo zaostaja v razvitosti za primerljivimi državami. Po njegovem mnenju imata med različnimi razvojnimi dejavniki odločilno vlogo prav znanje in inovacije.

Po mnenju Erjavca so potrebne izrazite inštitucionalne in procesne spremembe v definiranju državnih politik in delovanju posameznih ustanov raziskovanja, izobraževanja in svetovanja v kmetijstvu. Meni, da je treba prevzeti in razviti lastni razvojni koncept in predvsem uvesti logiko inovacij kot osrednjega cilja in sodelovanja med različnimi členi, kot osre-

dnjega mehanizma za učinkovitejši način kreiranja in prenosa znanja do kmetov. Dodal je še, da med njimi le najboljši iščejo svoje poti in rešitve, veliko večino je potrebno znati motivirati in skupaj z njimi iskati rešitve na razvojne proizvodne, ekonomske, okoljske in socialne izzive kmetijstva.

OKVIRNI PROGRAM EU ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE 2014–2020 (OBZORJE 2020)

Mag. Marta Šabec z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je predstavila okvirni program EU za raziskave in inovacije 2014–2020 (OBZORJE

2020). Gre za evropski program za raziskave in inovacije v obdobju 2014–2020, ki se osredotoča na ključne izzive evropske družbe, kot so varna hrana, zdravje, čista energija, transport, in podpira raziskave od bazičnih raziskav prek vseh oblik inovacij do prodaje na drobno. Implementacija Obzorja 2020 poteka prek razpisov. Delovni programi Obzorja 2020 so dvoletni in prvi razpisi za mednarodne raziskovalne projekte z roki za prijavo v letih 2014 in 2015 so bili objavljeni decembra 2013. Predstavila je glavne značilnosti Obzorja 2020 s pogoji za prijavo projek-

tov in postopki za njihovo ocenjevanje. Razpisi za leto 2014 so že zaključeni. Slovenija sodeluje v devetih projektih.

MOŽNOSTI SOFINANCIRANJA RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

Možnosti sofinanciranja raziskovalne dejavnosti v Sloveniji je predstavil dr. Primož Pristovšek z Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Izpostavil je problem nižanja sredstev, namenjenih raziskovalni dejavnosti, prav tako je nižja postavka raziskovalnih projektov. Postopki za pridobitev teh sredstev so za vse vede enaki. Znotraj vsake vede mora biti izbranih vsaj 10 % podoktorskih projektov. Med izbranimi projekti mora biti vsaj 40 % takšnih, katerih nosilci so mlajši raziskovalci (največ 10 aktivnih let po zagovoru doktorata).

program je eden od instrumentov v okviru Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. Na pobudo MKGP je bil s strani ministra, pristojnega za znanost, sprejet sklep o izvajanju in financiranju Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011 do 2020. V obdobju od 2011 do 2014 sta bila objavljena dva javna razpisa. Izbranih je bilo 88 raziskovalnih projektov v skupni vrednosti 10,328 milijonov evrov, financiranih s strani MKGP v 60 odstotkih in v 40 odstotkih s strani MIZŠ/ARRS.

PRENOS ZNANJA V KMETIJSKO PRAKSO – KAKO SODELOVATI V BODOČE

Na okrogli mizi, ki jo je povezoval vodja sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo pri KGZS Anton Jagodic, so svoja stališča glede vloge službe kmetijskega svetovanja pri prenosu znanja na slovenske kmetije predstavili

Vloga kmetijskega svetovalca je vedno bolj večplastna in prepotrebna za kmetijstvo in podeželje. Zato se nikakor ne sme zgoditi, da bi zaradi nujnega, a vendar pretiranega varčevanja zapostavili te službe in kmeta prepustili samemu sebi.

*Cvetko Zupančič,
predsednik KGZS*

CILJNI RAZISKOVALNI PROGRAMI – OD IDEJE DO IZVEDBE

Predstavitve Jane Erjavec z MKGP je prikazala raziskovalno dejavnost v kmetijstvu, ki se izvaja v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo.si hrano za jutri«, in sicer od ideje do realizacije projekta. Ciljni raziskovalni

državna sekretarka na MKGP mag. Tanja Strniša, direktor KGZS Branko Ravnik, direktor KIS doc. dr. Andrej Simončič, direktorica IHPS Martina Zupančič, prof. dr. Emil Erjavec in direktor KGZS – Zavoda Maribor dr. Stane Klemenčič. Po živahni in zanimivi razpravi so se udeleženci okrogle mize strinjali, da morajo biti znanost

Naslednje leto bo zahtevalo veliko dela in sodelovanja, nova skupna kmetijska politika ni zgolj ista politika z novim imenom. Prinaša namreč veliko sprememb, ki sledijo trem ciljem: proizvodnji hrane, odpiranjem delovnih mest in okoljskim ciljem. Okoljski cilji niso deklarativni in niso dohodkovna pomoč kmetijam. So plačilo za okoljske storitve in plačilo za nič žal ne obstaja. Pred nami je naporno leto uvajanja nove kmetijske politike, pri kateri bo treba zelo veliko sodelovanja svetovalcev z našimi kmetijami in kmeti za iskanje najboljših rešitev.

Dejan Židan, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

in raziskave v službi kmeta, kajti le uporabna znanost je tista, ki je zmožna reševati konkretne težave. Poudarili so, da moramo v Sloveniji vzpostaviti učinkovit in uspešen sistem prenosa znanja v prakso, pri čemer je Kmetijsko gozdarska zbornica tista, ki poganja kolo znanja v smeri od kmeta do znanosti in nazaj. Ob tem si moramo prizadevati za dobro in stimulatивно medsebojno sodelovanje, katerega rezultat bodo doseženi sinergijski učinki aktivnosti vseh akterjev na področju izobraževanja in raziskav v kmetijstvu. Pomembno je, da sistematično razvijamo lastno, slovensko znanost in da morajo znanje, inovacije in izobraževanje v kmetijstvu postati pomemben del vladnih politik.

podan glede na potrebe in želje uporabnikov storitev – kmetov. Uvod v delavnico sta s kratkimi predstavitvami izvedli dr. Tadeja Primožič iz MKGP, ki je predstavila strukturo ukrepa z zakonodajnega vidika, in mag. Olga Oblak iz KGZS, ki je predstavila dosedanje delo in vizijo JSKS na področju izobraževanja in usposabljanja kmetov. V okviru delavnice so se obravnavale tri teme: Ali v obstoječem sistemu zadovoljujemo potrebe izobraževanja kmetov, Kako v bodoče izboljšati informiranost in izobrazbeni nivo naših kmetov in tako zadovoljiti njihove potrebe in Kako učinkovito izvajati ukrep prenosa znanja in informiranja znotraj PRP 2014–2020.

DELAVNICA UKREP PRP 2014–2020: PRENOS ZNANJA IN INFORMIRANJA

Namen delavnice je bil predvsem razmišljanje udeležencev, kako učinkovito izvajati ukrep izobraževanja in informiranja v novem programskem obdobju 2014–2020, da bo le-ta tudi v novem programskem obdobju,

DELAVNICA UKREP PRP 2014–2020: POMOČ PRI UPORABI SVETOVALNIH STORITEV

Delavnica je bila osredotočena na službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah. Uvodne predstavitve sta podala Petra Božič, MKGP, in Anton

Jagodic, KGZS. Svetovanje se v tem ukrepu izvaja individualno, rezultat svetovalne storitve pa mora biti oprijemljiv in preverljiv (npr. izdelan program, poročilo). Podprte vsebine v okviru PRP 2014–2020 so izdelava programa dobrobiti živali, izdelava programa aktivnosti za ukrepa KOPOP in EK, izdelava individualnega načrta preusmeritve kmetijskih gospodarstev iz konvencionalne v ekološko pridelavo in izved-

ZAKLJUČKI PLENARNEGA DELA POSVETA

- Imamo vzpostavljene sisteme za raziskave in svetovanje, ki kot individualni sistemi v verigi od pridelave, predelave do končnega potrošnika s potrebnimi tehnološkimi znanji in inovacijami dobro delujejo, ne dosegajo pa zadostnega učinka niti prehranske varnosti države, saj sistemi delujejo nepovezani in si med seboj konkurirajo.
- Medsebojno sodelovanje in inovativni pristop sta ključni komponenti, ki lahko svojevrstno slovensko kmetijstvo z družinskim načinom kmetovanja razvijeta v vzorno okoljsko kmetijstvo s primernim družbenim standardom.
- Za inštitucije, ki sodelujejo v prenosu znanja in inovacij, je treba vzpostaviti stimulatивно okolje, kjer bo omogočeno tvorno medsebojno sodelovanje in doseženi sinergijski učinki vseh sodelujočih inštitucij.
- Kmet je v središču zanimanja vseh inštitucij, ki se ukvarjajo s prenosom znanja v kmetijstvu; njegovi problemi so osnova za generiranje uporabnega znanja.
- KGZS je organizacija, ki lahko izvaja koordinacijsko vlogo pri vzpostavitvi sodelovanja med inštitucijami v sistemu prenosa znanja.

ba obveznega individualnega svetovanja za upravičence, vključene v ukrepa KOPOP in EK vsaj enkrat v času trajanja obveznosti. V okviru delavnice so se sodelujoči posvetili dosedanjim izkušnjam ter zagotoviti učinkovitosti svetovanja v prihodnje.

DELAVNICA UKREP PRP 2014–2020: SODELOVANJE

Namen delavnice »Sodelovanje« je bilo razmišljanje udeležencev o tem, kako prepoznati potencialne ideje, kako prepoznati zainteresirane partnerje za izvedbo projektne ideje in kako oblikovati uspešno partnerstvo. Uvodničar dr. Boštjan Kos je v okviru svoje predstavitve povedal, da ukrep »Sodelovanje« podpira raznovrstne oblike sodelovanja. Poudarek ukrepa je predvsem na povezovanju generatorjev in uporabnikov zna-

nja ter prenosu le-tega v prakso, ob čemer bodo najpomembnejšo vlogo nosile inovacije in ostale novosti. V svoji predstavitvi je tudi predstavil Evropska inovativna partnerstva (EIP) kot nov koncept EU politike za spodbujanje inovativnosti, ki je del strategije o rasti in razvoju EU za prihodnje desetletje. Mag. Miran Naglič je v svojem uvodnem nagovoru poudaril, da s strani KGZS želimo v okviru tega ukrepa zagotoviti ciljno usmerjen razvoj kmetijstva in podeželja, zato smo se že povezali s partnerji z različnih izobraževalnih in raziskovalnih inštitucij s področja kmetijstva ter izoblikovali enajst prioritetenih področij izvedbe projektov.

Zaključki delavnic so objavljeni na spletnih straneh KGZS.

» ZBORNIČNI URAD

Naj vam božič podari življenjski optimizem, prinese notranji mir, v vaše družine pa veselje in ljubezen, v prihajajočem letu pa vam želimo zdravja in sreče.

Bliža se najlepši čas v letu. Čas, ko se ozremo v preteklost in pričakujemo prihodnost. Čas, ko se želja po sreči in zdravju seli iz srca v srce. Naj se vam urednišijo sanje, udeležijo želje in izpolnijo pričakovanja.

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD MURSKA SOBOTA
in OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA

Voščimo vam vesele božične praznike ter srečno novo leto.

50 let vzreje lastnega plemenskega materiala

Vzrejališče plemenskih bikov lisaste pasme Slovenije na KGZS - Zavodu Murska Sobota

Reja goveda v Sloveniji spada med temeljne panoge kmetijstva, ki prinaša zanesljiv dohodek na kmetijo. Želja vsakega rejca je, da ima v svojem hlevu vedno boljše živali. Zato je bila razumljiva odločitev rejcev in strokovnjakov, da so pričeli z lastno vzrejo plemenskih bikov in si tako dolgoročno zagotovili odličen genetski material.

TRADICIJA

V pokrajini ob Muri je dr. Franc Zadavec vpeljal moderno selekcijsko metodo v živinoreji – direktni ali performans test bikov lisaste pasme – in se zavzel za izgradnjo ene izmed prvih testnih postaj v Evropi. Septembra leta 1963 so na Živinorejsko-veterinarskem zavodu Murska Sobota pričeli z vzrejo plemenskih bikov lisaste pasme, ko je bil uhlevljen prvi potomec po biku Tarasu R 775 in materi Živi R 3538 ter bil opravljen direktni test. Na selekciji lisaste pasme je nadaljeval delo mag. Milan Erjavec, ki je testno postajo za direktni test

preoblikoval v vzrejališče plemenskih bikov lisaste pasme Slovenije. Leta 1981 je bila posodobljena z novimi objekti za vzrejo plemenskih bikov.

Rejci so se zavestno odločili, da bodo v svojih čredah redili lisasto pasmo v kombiniranem tipu za prirejo mleka in mesa. Z načrtnim delom, odbiro najboljših plemenic in kakovostnih plemenjakov iz lastne – načrtne vzreje, so skozi desetletja dose-

Taras R 775 (1960), prvi elitni bik lisaste pasme v Sloveniji

gli velik napredek v prireji mleka in mesa. Rejci imajo na voljo za osemenjejanje plemenic vsako leto paleto različnih kombinacij najboljših linij, ki jih lahko izbirajo glede na namen in dolgoročni cilj v čredi.

KAKOVOST

Lisasta pasma danes v modernem kombiniranem tipu zagotavlja dobro mlečnost, visoko vsebnost beljakovin in mlečne masti, hiter iztok mleka, nizko število somatskih celic, odpornost na mastitis, plodnostne motnje, ciste, poporodno mrzlico, dobra vimena, korektno noge, lahke telitve, visok dnevni prirast, dobre pitovne in klavne lastnosti, visok delež mesa, odlično kakovost mesa, obsežne, vitalne in dolgožive živali z visokim genetskim potencialom, ki ga prenašajo doma vzrejeni plemenski bikovi lisaste pasme z osemenje-

njem v široko populacijo plemenic. Rejci iz Pomurja so prispevali prek vzrejne postaje v populaciji lisaste pasme odličen genetski material preko elitnih bikov, ki so zagotavljali in še vedno zagotavljajo v različnih kombinacijah napredek pasme. Krave lisaste pasme imajo kot krave do jilje dober materinski čut, odlično prilagodljivost na okolje in potencial za vzrejo dveh telet hkrati v ekstenzivnih pogojih.

PRIHODNOST

Rejci imajo in bodo imeli tudi v prihodnje na razpolago iz vzrejališča plemenskih bikov za lisasto pasmo Murska Sobota najboljši plemenski material. To bodo odbrani potomci iz načrtnih osemenitev po elitnih očetih (Eric, Saemi, Waterberg, Leo, Weinold, Bospor, Asterix, Zeitlos, Vanstein, Ratgeber, Hagat, Hutmann, Herich, Monte,

REŠ 120743 (1990-2001), fenotipsko najlepši bik lisaste pasme na prelomu tisočletja, zadnji testirani bik na OC Murska Sobota

Rarufbold, Mandela, Raund Up, Manso, Imposium, Rinser Manitoba, Hupsol, Malhaxl, Römer, Diadora, Rawalf, Massai, Sawart, Huascaran, Ermut, Boreas, Vandor, Romario ...) in najboljših bikovskih materah lisaste pasme v Sloveniji. Vsi biki in bikovske matere imajo visok genetski potencial za prirajo mleka in mesa in izhajajo iz osnovnih linij lisaste pasme. V sezoni 2013/2014 so rejci že ime-

li na razpolago potomce iz načrtnega osemenjevanja po bikih: Willenberg, Gepard, Serano, Witzbold, Wille.

Pri osemenjevanju je treba zelo paziti na sorodstvo z linijami. Pravilna izbira in uporaba doma vzrejenih plemenjakov lisaste pasme zagotavlja rejcu zanesljiv napredek, dohodek in uspeh tudi v prihodnje. Nobeno naključje ni, da so potomci lisaste pasme, vzrejeni v vzrejališču

Murska Sobota, vedno boljši. Uspešne kombinacije genetskih linij zagotavljajo rejcem moder- ni kombinirani tip plemenic s potencialom za prirajo mleka in tip potomcev z odličnimi prirasti in kakovostjo mesa.

Mladi biki, ki so na direktnem testu presegle mejo 1.700 gramov prirasta na dan: Valuk, Davir, Regan, Ringo, Durito.

Lisasta pasma v Sloveniji ima skozi petdeset let lastne vzre-

je plemenskih bikov v Murski Soboti postavljene trdne temelje za razvoj in napredek v prihodnje. Plemenjaki in njihove potomke so nosilci najboljših linij, ki jih ima lisasta pasma v evropskem in svetovnem merilu. Na osnovi tega lahko rejec izbira v usmeritvi vse tipe in kombinacije živali brez velike nevarnosti sorodstva.

»MARJAN ŠPUR

KGZS - Zavod Murska Sobota

Ko vreme kroji kmetijsko usodo

Zavarovanje ostaja tudi v bodoče ključen element za blažitev posledic podnebnih sprememb.

Zavarovanje v kmetijstvu postaja v času podnebnih sprememb in vse pogostejših ekstremnih vremenskih dogajanj čedalje pomembnejši dejavnik uspešnega kmetovanja. Kljub sofinanciranju zavarovanja s strani države v Sloveniji še nismo uspeli vzpostaviti ustreznega sistema zavarovanja in pritegniti k zavarovanju večjega števila kmetovalcev. Zaradi zaostrenih pogojev na strani zavarovalnic in slabših finančnih razmer v kmetijstvu se v zadnjih letih srečujemo celo z upadom števila kmetov, ki zavarujejo svojo kmetijsko pridelavo. Kmetje se pritožujejo nad neugodnimi pogoji in pomankljivimi produkti na strani zavarovalnic, zavarovalnice pa nad vse večjim tveganjem in finančnim rizikom, ki jim ga pri-

naša kmetijsko zavarovanje. Z namenom, da bi se dogovorili za usmeritve na področju kmetijskega zavarovanja v Sloveniji in poiskali ustrezne rešitve za bodoče, je Kmetijsko gozdarska zbornica pripravila posvet o prihodnosti kmetijskega zavarovanja v Sloveniji, na katerem so sodelovali ključni akterji, ki sooblikujejo sistem zavarovanja in rešitve na tem področju. Na eni strani so to uporabniki (kmetje), na drugi pa predstavniki pristojnih služb v državi (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Uprava RS za zaščito in reševanje) ter zavarovalnic.

SOFINANCIRANJE ZAVAROVALNE PREMIJE

Trenutno imamo v Sloveniji zavarovanje v kmetijstvu urejeno

Vodstvo KGZS v pogovoru s predsednikom evropskega združenja AIAG dr. Kurtom Weinbergerjem (drugi z desne) in predstavnikom HV-Agro zavarovalnice v Sloveniji mag. Benjaminom Schlauerjem.

prek komercialnih zavarovalnic tako, da lahko tista kmetijska gospodarstva, ki so vpisana

v register kmetijskih gospodarstev ter nimajo finančnih težav, pristopijo k zavarovanju in uveljavijo sofinanciranje zavarovalne premije. Posevke, nasade in plodove lahko kmetija zavaruje pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, spomladanske pozebe, zmrzali ali slane, poplave in viharja ter pri tem prejme 40-odstotno sofinanci-

Agro Zavarovalnica **AZ**

... dobra odločitev za varno žetev

ranje. S 30-odstotnim sofinanciranjem je možno zavarovati živali na kmetiji in vodne živali v ribogojnih objektih.

Za sofinanciranje zavarovalnih premij je bilo od leta 2006 do vključno 2014 namenjenih 55 milijonov evrov. Število zavarovanj v kmetijstvu se je močno povečalo v obdobju od leta 2006, ko je bilo za sofinanciranje porabljenih 1,7 milijona evrov, do leta 2009, ko je bilo za sofinanciranje izplačanih skoraj 13 milijonov evrov. Po tem letu se je višina porabljenih sredstev zmanjšala in ustalila na okrog štiri milijone evrov. Zavarovane površine so se s prvotnih 61.243 zmanjšale na nekaj več kot 41.000 hektarjev. Prav tako se je zmanjšalo število zavarovanih živali – od več kot 300.000 v letu 2008 na približno 54.000 živali v letu 2013. Delež zavarovanih površin se je po letu 2008 najbolj zmanjšal v hmeljarstvu in vinogradništvu (slika 1), po letu 2011 pa je zabeležen tudi močan padec zavarovanih živali v prašičereji (slika 2).

V Sloveniji večino zavarovanj v kmetijstvu pokriva zavarovalnica Triglav, ki nudi zavarovanje tudi za vse produkte, ki so predmet sofinanciranja. Zavarovalnica, ki ima tra-

Posveta o prihodnosti kmetijskega zavarovanja v Sloveniji, ki ga je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije organizirala konec oktobra, se je udeležil tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan

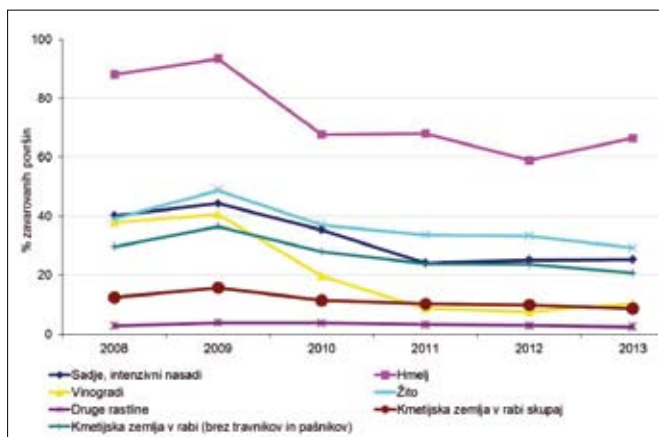
dicijo že od leta 1900, deluje prek lastne prodajne mreže in nudi kmetom posebne ugodnosti tudi za mlade prevzemnike kmetij, nagrado za stalnost ter skupinske popuste.

EVROPSKE ZAVAROVALNIŠKE IZKUŠNJE

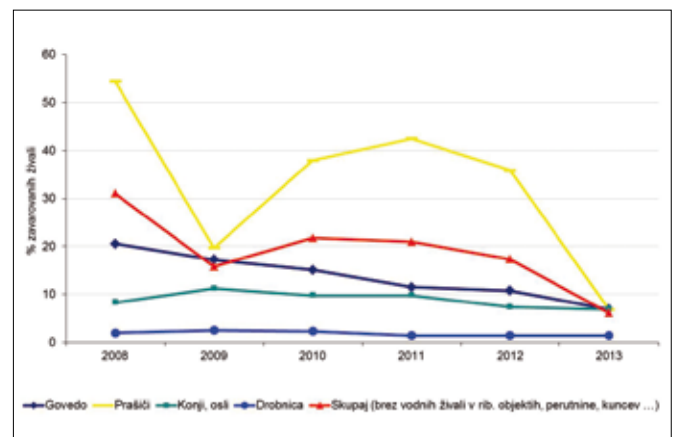
V EU so sistemi zavarovanj različni in tudi obseg zava-

rovalnih produktov se razlikuje po posameznih državah. V Avstriji, po kateri se pogosto zgledujemo, se z zavarovanjem v kmetijstvu ukvarja vzajemna zavarovalna družba (die Österreichische Hagelversicherung), ustanovljena v letu 1946. Svojo ponudbo je po letu 2006 razširila še na Češko, Slovaško, Madžarsko, Romunijo in v letu

2014 tudi v Slovenijo. Ima najobsežnejši izbor zavarovalnih produktov v Evropi in kmetje lahko pri njej zavarujejo kmetijsko proizvodnjo proti toči, pozebi, viharju, poplavam, suši, prezgodnji kalitvi zrn in ostalim nevarnostim. Tudi v Španiji in Franciji je možno zavarovanje za produkte kot v Avstriji, razen za prezgodnjo kalitev zrn. V Nemčiji je možno

Slika 1. Podatki o deležu zavarovanih površin (vir: MKGP)

Slika 2. Podatki o deležu zavarovanih živali (vir: MKGP)

AKTUALNO

Slika 3. Kmetijski zavarovalni trg v Avstriji (vir: Schlauer, B., 2014)

zavarovati le točo in pozebo, na Češkem točo, vihar in poplave, v Švici in na Nizozemskem pa točo, pozebo, vihar in poplave. V Avstriji se lahko zavaruje proizvodnja v poljedelstvu, sadjarstvu, vinogradništvu, vrtnarstvu, travništvu in živinoreji. Zavarovanih je večina

vrtnarskih površin ter več kot 70 % površin z vinogradi, sadovnjaki ali poljščinami (slika 3). Kmet plača 50 % vrednosti zavarovalne premije, 25 % je financiranih iz državnih sredstev in 25 % še iz sredstev rezervnega sklada.

KAJ BI BILO PRIMERNO ZA SLOVENIJO

V Sloveniji so bile raziskane možnosti različnih sistemov zavarovanj, za katere je veljalo, da bi lahko bili učinkoviti in bi k zavarovanju pritegnili več kmetov. V študiji so primerjalno obdelali tri sisteme zavarovanj: vzajemna kmetijska zavarovalnica, vzajemni sklad in sofinanciranje prek komercialnih zavarovalnic kot tudi sistem dohodkovnih zavarovanj. Rezultati so pokazali, da je v tem trenutku najbolj realno izvedljiva in primerna opcija ta, ki jo v Sloveniji že imamo, saj zahtevajo drugi sistemi zavarovanj prevelik začetni finančni vložek kmetov, ki pa ga kmetje v zaostrenih finančnih razmerah ne zmorejo.

Na posvetu o prihodnosti kmetijskega zavarovanja v Sloveniji so bila v zaključni razpravi izpostavljena predvsem vprašanja, zakaj upad zavarovanj v Sloveniji in kako naprej. Kot vzroke za upad kmetje navajajo na eni strani čedalje slabši finančni položaj kmetij in na drugi strani visoke odbitne franšize, ki ne vodijo več do ekonomske ustreznosti sistema kljub subvencioniranju premij s strani države. Opozarjajo tudi na pomanjkanje zavarovalnih produktov (na primer možnost zavarovanja za sušo), na prenizke zavarovalne vsote za nekatere proizvodnje ter na čedalje nižje sofinanciranje s strani države. Ponudniki zavarovanj bi morali biti po njihovem mnenju bolj prilagodljivi in cenovno ugodnejši.

Zavarovalnice poudarjajo, da je vzrok za upad zavarovanj tudi v nezadostni osveščenosti in informiranosti kmetovalcev glede katastrofalnih posledic vremenskih tveganj. Kmete

pozivajo k realnejšim pričakovanjem, njihovo stanovsko organizacijo KGZS pa k tesnejšemu sodelovanju z zavarovalnicami pri vzpostavljanju smiselnega in vzdržljivega modela zavarovanja kot tudi k aktivnostim za zvišanje osveščenosti in zavarovalne kulture med kmeti.

Na strani države se pričakuje tako finančno (sofinanciranje premij) kot podatkovno (državni registri) podporo, sofinanciranje premij po panogah (različne višine sofinanciranja premij) in po kulturah (korekcije limitiranih zavarovalnih vsot). Pričakuje se tudi podpora preventivi ter aktivni obrambi (mreže, tuneli, namakanje ...).

LE S SKUPNIMI MOČMI DO PRAVE REŠITVE

Kmetijstvo je močno odvisno od vremenskih razmer in zavarovanje bo tudi v bodoče eden od pomembnih elementov za blažitev posledic naravnih nesreč v kmetijstvu. Trenutni sistem z zavarovanjem prek komercialnih zavarovalnic in s sofinanciranjem premij s strani države je za slovenske kmete v teh časih najbolj sprejemljiv in najbolj racionalen. Sistem je potrebno s konstruktivnim dialogom vseh deležnikov nadgraditi. Manevrski prostor za nadgradnjo in pridobitev več zavarovancev vidijo deležniki predvsem v znižanju premij, omejitvi odbitnih franšiz navzgor, v višjem sofinanciranju države ter v pripravi pestrih in cenovno ugodnejših produktov.

» DR. DUŠICA MAJER

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Ekološki turizem je najbolj inovativna ideja

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) sta v petek, 24. oktobra, na osmem izboru Inovativna mlada kmetica/Inovativni mladi kmet v Železnikih razglasili zmagovalca izbora. Naziv Inovativni mladi kmet je prejel Boris Uranjek iz Planice pri Framu.

Cilj tekmovanja je odkrivati in spodbujati inovativnost pri mladih. KGZS in ZSPM s tekmovanjem širita in poglobljata znanje mladih nosilcev in nosilk kmetijskih gospodarstev, preverjata praktično usposobljenost mladih kmetov in kmetov ter jih spodbujata k nadaljnji inovativnosti. Namen tekmovanja je tudi popularizirati kmetijstvo in podeželje, spodbujati pozitivno tekmovalnost in druženje med mladimi.

Strokovna komisija pod vodstvom **Andreje Krt Stopar** je pri kandidatih in kandidatkah ocenjevala inovativnost ideje, trajnost projekta, vključenost vidika zaščite okolja, vpliv na lokalno skupnost in podeželsko območje, napoved ekonomskega učinka in tržno usmerjenost kmetije.

BORIS URANJEK – EKOLOŠKI TURIZEM

Na kmetiji Uranjek (po domače pri Baronu) so se ekološkega turizma lotili na inovativen način. Obiskovalcem, tako otrokom kot odraslim, ponujajo možnost aktivnega spoznavanja dogajanja na kmetiji. Ponujajo interaktivne programe za otroke, od priprave čaja, spoznavanja živali in spanja na seniku kakor tudi delavnice za odrasle in družine. Boris je na ta način tradicijo kmetovanja staršev in starih staršev združil s svojo strastjo do dela z ljudmi in predajanja znanja.

Izletniška in ekološka kmetija Uranjek se od leta 1991 ukvarja s turizmom in v letu 1999 se je

Tako so se pred občinstvom zbrali vsi kandidati, organizatorji in sponzorji izbora Inovativni mladi kmet.

preusmerila v ekološko kmetijstvo. V letu 2009 je Boris prevzel kmetijo kot mladi prevzemnik in istočasno začel pridelovati večje količine ekološke zelenjave, kar je vodilo do vključitve v partnersko kmetovanje, prek katerega oskrbuje okoli 35 strank. V letu 2010 se je odločil, da pusti službo in ustvari svoje delovno mesto na kmetiji. Odprl je butično prodajalno, v kateri ponuja izdelke okoliških kmetij in svoje, ki jim prepoznavnost daje zelena embalaža. Letos je vzpostavil še spletno trgovino.

Permakluturno kmetovanje je še ena od novosti, ki jo je uvedel Boris. Permakultura se ukvarja z rastlinami, živalmi, zgradbami in infrastrukturo, z odnosi med vsemi temi dejavniki in njihovim uvrščanjem v krajino.

Njegov cilj je, da v prihodnje celotna kmetija preide v kmetovanje po teh načelih.

Boris Uranjek je v letošnjem izboru zmagal. Intervju z njim je na strani 4.

ALEŠ KUNEJ – ČOKOLADNO VINO

Aleš Kunej je svojo inovativnost pokazal z izdelavo čokoladnega vina. Mlad gospodar pove, da se je kar malo za šalo lotil kombiniranja rdečega vina in temne čokolade in po šestih mesecih vztrajnosti in preizkušanja prišel dookusnega in izvirnega proizvoda. Razvoj ideje pa ni bil prepuščen naključju, končen rezultat je plod raziskav pod okriljem projektov za oživitev tradicije LEADER, v okviru katerega so opremili tudi trgovino, v kateri bodo prodajali kakovostne izdelke lokalnih pridelovalcev.

Aleš Kunej iz Brestanice za sebe pravi, da je imel srečo, saj se je že oče ukvarjal s trsničarstvom in zato njemu ni bilo treba začeti

iz nič. Starši so njegove ideje podpirali, oče je bil vedno razvojno naravnani. V hiši trt, vina in čokolade izhajajo iz družinske tradicije, ki sega v konec 19. stoletja.

Aleš je živilski tehnolog, ki je v letu 2012, kmalu po vrnitvi s študija vinarstva v Franciji, prevzel kmetijo. Skupaj z ženo Emanuelo, Portugalko, tudi živilsko tehnologinjo po izobrazbi, se loteva novih izzivov. Prvi tak izziv je vinogradništvo, drugi pa čokolada. Obe dejavnosti sta del trapistovske dediščine, ki je pomembno zaznamovala Brestanico, nekoč Rajhenburg. Aleš si želi ob podpori družine oživiti ta del trapistovskega znanja. Prav zato so Kunejevi leta 2012 delno obnovili nekdanje vrhunske vinogradniške lege na Sremiču in posadili nekaj novih sort. V letu 2013 so odprli čokoladnico na gradu Rajhenburg, ki ponuja visoko kakovostne čoko-

ladne izdelke, narejene po navdihu trapistov in Emanuelinih receptih.

V prihodnosti želi razvijati turistično ponudbo, ki trenutno obsega degustacije v vinski kleti ali zidanici.

ANDREJ GOLEŽ – CISTERNA ZA GNOJEVKO

Andrej Golež iz Rakovca pri Šmarju pri Jelšah je popolnoma sam doma izdelal cisterno za gnojevko z visokotlačnim topom za gnojenje strmih pobočij, ki prevladujejo na kmetiji in so do sedaj v večini ostala nepognojena. Inovativno izdelana cisterna mu to varno omogoča, saj je visoka le dva metra, doseg gnojenja pa do sedemdeset metrov. Z gnojenjem strmih površin je tako razbremenil ravninske parcele obremenitve z dušikom. Cisterna ima sod fizično ločen od masivnega podvozja, na katerega lahko kasneje naredi kakršnokoli nadgradnjo (gozdarska prikolica, večja 'kip'er' prikolica ...). Sod že ima nastavek za teleskop, ki bi omogočal upravljanje polnjenja neposredno iz traktorske kabine. Z novo cisterno prihrani veliko časa in porabi manj goriva, veliko pa je prihranil že pri sami izdelavi le-te, saj bi v trgovini stala od 16.000 evrov naprej, sam pa je za izdelavo porabil 10.000 evrov.

Sam meni, da so kmetije, kot je njegova, pomembne za ohranjanje tradicije in kulturne krajine. Priznava, da so lahko odnosi v domu, kjer živi več generacij, včasih zapleteni, saj se je moral pri uveljavljanju idej včasih dokazovati in biti vztrajen. Zagotovo pa k dobrim odnosom veliko pripomore pravočasno urejeno vprašanje dedovanja in ostalih pravnih zadev.

Mladi prevzemnik je postal pred dvema letoma, ko je kmetijo nasledil po mami. Ker starša nista več zmogla vsega dela, je

pustil službo in se posvetil poklicu, za katerega je vedno vedel, da ga želi opravljati. Kmetija je bila pred leti mešana, Andrej pa jo je preusmeril v prirejo mleka, skoraj podvojil količino mleka in izboljšal fizično stanje krav, saj je začel živino hraniti načrtovano in ob pomoči stroke.

V prihodnje bi radi zgradili nov hlev in posodobili mehanizacijo. Načrtujejo vzrejo in prodajo plemenskih telic. Andrej si želi, da bi se s popravilom strojev in opreme ukvarjal kot z dopolnilno dejavnostjo.

SUZANA ČREŠNIK – DOMAČE TESTENINE IN PIŠKOTI

Ko je Suzana Črešnik s Ptuja ostala brez službe, se je znašla pred izzivom, ki se ga je lotila tako, da je svojo ljubezen do peke spremenila v poklic. Sklenila je, da bo odprla dopolnilno dejavnost na kmetiji za izdelke iz moke. Skupaj z možem, ki je nosilec kmetije, sta v tem prepoznala možnosti nadaljnjega razvoja kmetije.

Danes njene prodajne police ponujajo vrsto izdelkov: drobna in biskvitna peciva, krofe, gibance, rženi, pirin in polnozrnat kruh, ki ga peče na tradicionalen način v krušni peči. K ponudbi sodijo še bučno olje in kokošja jajca. Inovativen izdelek izpod njenih rok so domače testenine, izdelane po njenem receptu, iz samo treh sestavin – moke, jajc in soli, brez dodanih industrijskih dodatkov in konzervansov.

Na državni razstavi Dobrote slovenskih kmetij je bila za svoje delo večkrat nagrajena, na začetku s srebrnimi, danes pa tudi že z zlatimi priznanji. Svoje izdelke promovira in prodaja na tržnici in v domači trgovini, v kateri bi želela v prihodnje ponuditi tudi izdelke okoliških kmetij.

Suzana tistim, ki se podaja-

jo na samostojno pot, svetuje, naj bodo vztrajni, naj ne obupajo, saj se vedno najdejo ljudje, ki kritizirajo.

Načrti za prihodnost vključujejo poleg širitve proizvodnje postavitev mlina, kar bi jim omogočilo, da so vse sestavine v izdelkih zagotovo njihove.

JANEZ DOLINAR – PREDELAVA IN NEPOSREDNA PRODAJA

Janez Dolinar iz Razorov pri Dobrovi pri Polhovem Gradcu je našel tržno nišo za svojo kmetijo v predelavi osnovnih pridelkov in neposredni prodaji na kmetiji. Obenem predstavlja primer dobre prakse izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti kmetije in zagotavljanja delovnih mest na kmetiji.

Opravljen ima tečaj predelave mesa. Največjo pozornost namenja prodaji sezonskih mesnih izdelkov. Žena Ana se je posvetila predelavi mleka. Njeni domači jogurti in siri so brez konzervansov. Ves čas se izobražujeta. Sprva so delovni čas prodajalne načrtovali samo dan ali dva tedensko, vendar so se morali prilagoditi željam kupcev, ki vsak dan povprašujejo po njihovih izdelkih, zato imajo trgovino odprto vse dni v tednu. Največji delež oglaševanja predstavlja dobra beseda in priporočila stalnih kupcev. Pridelke in izdelke s svoje kmetije dvakrat tedensko prodajajo na tržnici, mleko pa v mlekomatu.

Na kmetiji redijo govedo, poleg tega pridelujejo šparglje. Registrirani imajo več dopolnilnih dejavnosti: predelava mleka, predelava mesa, prodaja pridelkov in izdelkov z okoliških kmetij. Njihova velika prednost je bližina Ljubljane.

V prihodnje načrtujejo prenos kmetije na sina Janeza, ki predstavlja gonilno silo pri razvoju kmetije. Začeti nameravajo z rejo

kokoši nesnic, saj se med potrošniki več povpraševanje po jajcih kmečke reje. Registrirali bi radi dopolnilno dejavnost peke domačega kruha iz krušne peči.

JANEZ ZUPANEC – PREDELAVA ZELENJAVE

Janez Zupanec iz Šenčurja je leta 2004 registriral dopolnilno dejavnost na kmetiji: predelava zelenjave in sadja. Leta 2007 mu je oče prepisal živinorejsko-poljedelsko kmetijo. Uspešno je kandidiral na razpisu za mladega prevzemnika, gospodarjenje pa je popolnoma preusmeril v pridelovanje in predelovanje zelja in repe. V letu 2012 je v najetih prostorih KGZ Sloga Kranj postavil novo proizvodno linijo – pakirnico zelenjave, ki omogoča pakiranje zelenjave v vrečke brez konzervansov. Na 8 hektarjih lastne in 5 hektarjih najete zemlje letno pridelava 200 ton kislega zelja, 100 ton kisle repe in 20 ton rdeče pese.

Janez je ugotovil, da je zelenjava, pakirana v vrečke, slovenskemu potrošniku manj privlačna. Ker v tujini poznajo samo tak način pakiranja in naprave namenjene le temu, je sam načrtoval proizvodno linijo, ki mu bo omogočila pakiranje v lončke brez konzervansov. Pri sestavljanju in realizaciji sta mu v pomoč brata – prvi računalničar in drugi spreten varilec. Inovacijo bi radi izpopolnili do te mere, da bi v lončke vgradili ventil, ki bi omogočal odtok zraka.

Razvil je blagovno znamko, ki nosi domače hišno ime Jerin. Za trgovske poti in promocijo Zupančevi skrbijo sami, njihove izdelke pa lahko najdemo na policah večine slovenskih trgovin.

Načrti za prihodnost zajemajo izgradnjo novega objekta za predelavo – kisarno z zmogljivostjo 1500 ton, za katero je že pridobil gradbeno dovoljenje.

Nove označbe – prednost za domače izdelke

Uredba (EU) 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom (uredba o označevanju) – obveza, ki prinaša kmečkim izdelkom brez dodatkov »označeno« prednost.

Spremenjen, nov način označevanja živil v prodaji bo omogočal vsem potrošnikom, tudi alergikom in preobčutljivim, izbiro. Čeravno se na prvo oko vidi označevanje zahtevno in za predelovalce veliko breme, pa je hkrati tudi velik adut za kmečke izdelke. Razlog: vsi izdelki morajo imeti navedene vse sestavine, ki vstopajo v proces predelave, vse konzervanse in aditive in tako je pri izdelkih, ki so predelani na tradicionalen način, že v samem označevanju jasno navedeno, da niso obremenjeni z umetnimi dodatki, barvili, aromami

Z načinom označevanja ne smemo potrošnika zavajati. Ker je bilo v preteklosti veliko zavajanja, sedaj zakonodaja predpisuje način označevanja, pri katerem je potrebno dosledno izpolniti sledeče zahteve glede označevanja in označb:

1. Označbe/označevanje ne sme zavajati potrošnika glede vsebnosti sestavin, značilnosti živila, njegove narave, lastnosti, izvora ali porekla, sestave, količine, roka uporabnosti, načina izdelave ali proizvodnje.
2. Živilu ne smemo pripisovati učinkov ali lastnosti, ki jih nima. Ravno tako ne smemo navajati, da ima živilo posebne značilnosti, če imajo take lastnosti vsa istovrstna živila (primer je bilo v preteklosti sončnično olje, ki je imelo oznako, da je brez holesterola, holesterol pa vsebujejo le živalske celice – torej so vsa rastlinska olja brez holesterola). Še pojasnilo: isto-

vrstna živila so vsa živila, ki so razvrščena (umeščena) v isto skupino oziroma kategorijo živil glede na njihove lastnosti oziroma definicijo (opredelitev živila).

3. Živilu ne smemo pripisovati z označbami/oznakami zdravilnih lastnosti v smislu preprečevanja, zdravljenja ali ozdravljenja bolezni ljudi ali opozarjati na take lastnosti.

Živila s posebnimi prehranskimi lastnostmi, zdravilnimi lastnostmi in mineralne vode opredeljuje posebni predpis.

Uredba EU 1169/2011 o zagotavljanju informacij potrošnikom o živilih naj bi jim omogočila ozaveščeno izbiro (na živilu so navedene vse sestavine in hranilna vrednost) ter varno uporabo živila, zato je obvezna označba alergenov, ki morajo izstopati iz besedila. Pričetek uporabe določil glede označevanja je 13. december 2014, obvezna označba hranilne vrednosti pa se prične 13. decembra 2016. Uredba predvideva tudi posebnosti označevanja za določena živila in odstopanja, kar opisujemo v nadaljevanju.

Uredba EU 1169/2011 se glede opredelitve pojmov in umestitve posameznih dodatkov v živilih sklicuje na posamezne Uredbe EU, ki jih navajamo zato, da lahko preverite, od kod kaj izhaja. Osnovni pojmi za »uredbo o označevanju« so:

1. živilo, nosilec živilske dejavnosti,

prodaja na drobno, končni potrošnik po Uredbi ES 178/2002,

2. nepredelani proizvodi, predelava, predelani proizvodi iz Uredbe ES 52/2004,
3. encimi po Uredbi ES 1332/2008,
4. aditivi, pomožna tehnološka sredstva, nosilci iz Uredbe ES 1333/2008,
5. arome, sestavine z aromatičnimi učinki iz Uredbe ES 1334/2008,
6. meso, mehansko izkoščeno meso, mesni pripravki, ribji proizvodi, mesni proizvodi iz Uredbe ES 852/2004,
7. oglaševanje skladno z Direktivo 2006/114/ES,
8. država izvora živila po Uredbi EGS 2913/92.

Označevanje alergenov je potrebno tudi pri ponudbi hrane na krožniku, zato vam navajamo posamezne izraze, ki so za označevanje informacij potrošnikom in porabnikom nujne.

1. Obrati javne prehrane so vse oblike »ponudbe hrane in zajemajo vozila s ponujeno hrano, stojnice, menze, šole, catering podjetja ..., vse tiste oblike ponudbe, kjer se živila pripravijo z namenom, da jih potrošnik praktično nemudoma zaužije.

2. Predpakirano živilo je vsako živilo, vsaka posamezna enota živila, ki se predstavi potrošniku ali obratu javne prehrane in je sestavljeno embalaže, v kateri je živilo. V embalažo se da, preden se ponudi v prodajo. Embalaža

lahko le delno zapira živilo, vendar na takšen način, da vsebine ni moč spremeniti, če embalaže ne odpremo.

Predpakirana živila ne zajemajo živil, pakiranih na prodajnih mestih na zahtevo potrošnika, ali predpakiranih za neposredno prodajo (to je v bistvu ovojina, v katero zavijemo živilo pri prodaji, ker ga ne moremo izročiti iz roke v roko, npr. zavoj klobase).

3. Sestavina – je vsaka snov, tudi arome, aditivi, encimi in vsaka sestavina v sestavljenih sestavinah (če uporabite margarino, morate sedaj prepisati vse sestavine, iz katerih je sestavljena margarina).

4. Kraj porekla – vsak naveden kraj, od koder izvira živilo, vendar to ni enako, kakor država izvora živila (npr. država izvora za ananas je Kostarika, kraj porekla ananasevega kompota pa je Nemčija).

5. Označba je vse, kar pojasnjuje živilo: tudi žig, listek, znak, slika ...

6. Vidno polje na živilu je ves del embalaže, ki jo zaobjame pogled z ene točke.

6. Osrednje vidno polje na živilu je tisto, kar kupec vidi ob nakupu na prvi pogled.

7. Osnovna sestavina je tista sestavina ali skupek sestavin, ki predstavljajo več kot 50 % živila.

8. Datum minimalne trajnosti je tisti zadnji datum, ki ga navedemo na živilu, do katerega živilo ohrani značilne lastnosti, če je pravilno shranjeno.

Velikost črk, s katerimi napišemo vse informacije, je predpisana.

PRILOGA

Velikost črk je predpisana zato, da lahko tudi starejši preberejo vse informacije o živilu. Seveda je predpisana minimalna velikost. Če vam velikost pakiranja dovoljuje, pa le napišite z večjimi črkami.

Običajna velikost črk mora biti v srednjem črkovnem pasu (del, ki ima številko 6) velika vsaj 1,2 mm. Pri embalaži živil, kjer je od vseh ploskev največja ploskev manjša od 80 cm², pa mora biti srednji črkovni pas velik vsaj 0,9 mm.

- 1 - zgornja črkovna črta
- 2 - črta verzalke
- 3 - srednja črta
- 4 - osnovna črta
- 5 - spodnja črkovna črta
- 6 - srednji črkovni pas
- 7 - velikost črk

Obvezne informacije o živilu (kaj vse mora biti na živilu) so seznam podatkov, ki so navedeni v 9. in 10. členu Uredbe EU 1169/2011 ter prilogah II in III.

1. Ime živila: če ime nosi ključno živilo ali sestavino, moramo pri navedbi »sestavine« pri tistem živilu navesti zraven v oklepaju odstotke. Primer: ime živila: Jagodna marmelada, potem je pri navedbi sestavin treba navesti: jagode (60 %), sladkor ...

2. Seznam sestavin: uporabiti moramo dobesedni izraz: sestavine in navesti v masnih deležih vse sestavine, ki vstopajo v proces izdelave/predelave živila. Če uporabimo sestavljeno sestavino, npr. margarino pri peki, je potrebno navesti vse sestavine margarine. Vrstni red mora biti od največjega masnega deleža do najmanjšega.

Izjeme – seznam sestavin NI potreben za:

- sveže sadje in zelenjavo, vključno s krompirjem, ki ni

olupljena, narezana ali podobno obdelana,

- gazirano vodo,
- fermentirane kise,
- sir, maslo, fermentirano mleko, smetano, ki jim ni dodano nič, razen mlečnih sestavin, encimov, mikrobioloških kultur, soli pri siru, razen v primeru svežega in predelane sira,

Živila iz ene same sestavine:

- ko je ime enako živilu,
- ime živila omogoča jasno prepoznavnost narave sestavine.

Kadar navajamo v imenu živila neko sestavino, od katere je odvisna potrošnikova izbira ali se navede v samem imenu živila, je potrebno v navedbi »Sestavine« podati ob navedbi tega živila tudi njegov delež v masnih %, kakor je bilo živilo v času proizvodnje uporabljeno. Če je ime Borovničeva marmelada moje babi, potem je potrebno pri navedbi delež borovnic tudi navesti-npr: Sestavine: borovničeva marmelada (60 %),.... Nekatere posebnosti veljajo za suha živila, ki jih uporabimo pri izdelavi živil; za te preberite prilogu VIII.

1. Vsaka sestavina ali pomožno tehnološko sredstvo iz priloge II (»alergeni« so vsi proizvodi, sestavine, ki povzročajo alergije ali preobčutljivost: žita, ki vsebujejo gluten: pšenica, pira, rž, ječmen, oves ali križanci, raki, jajca, ribe, ribje želatine, arašidi, soja, mleko in mlečni izdelki, oreščki: mandlji, lešniki, orehi, indijski oreščki, ameriški orehi, brazilski oreščki, pistacija, makadamija, listna zelena in proizvodi iz nje, gorčično seme, sezamovo seme, žveplov dioksid in sulfiti v koncentraciji nad 10 mg/kg ali 10 mg/l glede na skupni SO₂, volčji bob in mekužci ter proizvodi iz njih.

Iz priloge III (živila, pakirana v plinih, živila, ki vsebujejo sladila, dodan sladkor ali sladkor in sladilo,

aspartam, visoko vsebnost kofeina, fitosterole, glicirizinsko kislino in njene soli, zamrznjeno meso/pripravki iz mesa).

2. Neto količina živila: Navedemo neto količino živila. Če gre za kompote, živila v slanici, kisu, vodni raztopini ..., je potrebno navesti dve količini: Neto količina ... v kilogramih ali gramih pomeni skupno količino živila v posameznem pakiranju. Sledi izraz Neto plod ... v kilogramih ali gramih, kar je dejanska masa plodu, ki je v tekočini.

Neto količine ni potrebno navesti za živila, ki se prodajajo po kosih ali se stehajo neposredno pred kupcem.

3. Datum minimalne trajnosti ali datum uporabe

Zapis roka uporabnosti živila mora biti v nekodirani obliki. Kadar je rok uporabnosti živila manj kot 3 mesece, lahko navedemo datum kot dan in mesec (npr.: Uporabno najmanj do 17. jan. ali Uporabno najmanj do 17. 01.) ali v celoti Uporabno najmanj do 17. jan. 2015 ali Uporabno najmanj do 17. 01. 2015.

Kadar je živilo uporabno več kot 3 mesece in največ 18 mesecev, zadostuje navedba meseca in leta (npr.: Uporabno najmanj do konca jan. 2016 ali Uporabno najmanj do konca 01. 2016), lahko pa vseeno postavimo natančen datum Uporabno najmanj do 17. jan. 2016 ali Uporabno najmanj do 17. 01. 2016.

Če je živilo uporabno več kot 18 mesecev, zadostuje navedba leta: Uporabno najmanj do konca 2017 (lahko pa še vedno izpišemo celotni datum: Uporabno najmanj do 17. mar. 2017 ali Uporabno najmanj do 17. 03. 2017).

Če v predelavi zagotavljamo sledljivost skozi natančne datume proizvodnje in označujemo živila

in njihov datum minimalne trajnosti oz. datum uporabe z navedbo: dan/mesec/leto, ni potrebna dodatna navedba LOT-a oz. šaržne številke. V tem primeru sledljivost zagotavljamo po sistemu datumov izdelave izdelkov in točnega datuma po dnevih tudi njihove uporabnosti. Na živilo napišemo dobesedno: **Uporabno najmanj do:** DD/MM/LL.

Izjeme – navedba datuma minimalne trajnosti ni potrebna za:

- sveže sadje, zelenjavo in krompir,
- vina, likerska vina ..., pijače, ki vsebujejo 10 vol. % alkohola in več,
- pekovsko/slaščičarsko pecivo, ki se običajno zaužije v 24-ih urah,
- kis,
- kuhinjsko sol,
- kristalni sladkor,
- slaščičarske izdelke, ki so narejeni skoraj samo iz aromatizirane/obarvanega sladkorja.

4. Posebni pogoji shranjevanja in/ali pogoji uporabe: Za datumom minimalne trajnosti oz. uporabnosti živila navedemo posebne pogoje shranjevanja – npr.: če je jabolčni sok brez kakršnihkoli dodatkov in bi se na sobni temperaturi pokvaril, se navede pogoj shranjevanja, npr.: Po odprtju hranite v hladilniku.

Posebni pogoji uporabe so tisti pogoji, ki jih moramo nujni storiti, preden živilo zaužijemo. Pečenice ne moremo zaužiti surove. Tako jo je potrebno pred zaužitjem skuhati in opeči, sicer je ne moremo pojesti. Pod datumom uporabnosti navodilo: Pred zaužitjem je klobaso potrebno skuhati (20 minut rahlo vre) in zatem popeči.

5. Ime/naziv nosilca živilske dejavnosti: Navedba imena in polnega naslova nosilca živilske

dejavnosti je potrebna zato, da lahko v primeru neskladnosti ali potrebnih dodatnih informacij potrošnik/kupec ve, na koga naj se obrne. Tako je tudi zagotovljena popolna sledljivost živila (od kod prihaja). Za dobre kmečke izdelke pa je to hkrati najboljša in najcenejša reklama.

6. Država izvora ali kraj porekla:

Navedba je obvezna za sveže, ohlajeno ali zamrznjeno meso prašičev, drobnice in perutnine.

Če bi izpustitev te navedbe zavaljala potrošnika glede prave države izvora ali kraja porekla živila, je navedba obvezna.

Pri kmečkih izdelkih pa je lahko prednost, če predelovalec navede tudi izvor, saj s tem deklarativno sporoči kupcu, da bo užival slovensko živilo.

Člen 26. o državi izvora ali kraju porekla se bo v nekaterih odstavkih še dopolnjeval s strani EU komisije po 13. decembru 2014, zato ga sami natančno preberite, ko označujete svoja lastna živila.

7. Navodilo za uporabo: Pove, kako se živilo optimalno uporablja.

8. Označitev vsebnosti alkohola v živilu:

Če je v živilu več kot 1,2 vol. % alkohola, je potrebno navesti dejansko vsebnost alkohola v živilu. Meri se pri 20 OC. Navede se na eno decimalno natančno, npr.: 1,6 vol. %, pred tem pa je lahko napisano alkohol ali alk. (navedba: 1,6 vol. % – to je obvezno). Glede navedbe volumskega odstotka alkohola v živilu so dovoljena odstopanja:

- za pivo z vsebnostjo alkohola pod 5,5 %, naravne pijače (KN 22060 00) iz grozdja – dopustno odstopanje $\pm 0,5$ vol. %;
- za pivo z vsebnostjo alkohola večjo od 5,5 %, gazirane pijače iz grozdja, jabolčni, hruškov mošt (tudi polpeneči), medica – dopustno odstopanje ± 1 vol. %;

- pijače z maceriranim sadjem ali deli rastlin – dopustno odstopanje $\pm 1,5$ vol. %;
- ostale pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 vol. % alkohola – dopustno odstopanje $\pm 0,3$ vol. %.

V posebno skupino sodijo proizvodi z oznako KN 2204, za katere velja druga zakonodaja Unije.

9. Označba hranilne vrednosti:

Navajati jo je treba šele s 13. decembrom 2016.

Živila, izvzeta iz obvezne navedbe hranilne vrednosti:

- nepredelani proizvodi – vsebujejo eno sestavino ali kategorijo sestavin,
- voda za humano prehrano, tudi gazirana ali z dodatkom arome,
- zelišča, dišave ali mešanice obojega,
- sol in nadomestki soli,
- namizna sladila,
- kavni/cikorijini ekstrakti (Direktiva 1999/4/ES),
- zeliščni/sadni poparki, čaji ...,
- fermentirani kisi in nadomestki kisov,
- arome,
- aditivi za živila,
- pomožna tehnološka sredstva,
- encimi za živila,
- želatina,
- želirne sestavine za džem,
- kvas,
- žvečilni gumiji,
- tudi živila v posodi/emblaži, katere največja površina je manjša od 25 cm²,
- živila, tudi obrtno proizvedena živila, ki jih proizvajalec majhnih količin proizvodov dobavlja neposredno končnemu potrošniku ali lokalnim maloprodajnim podjetjem, ki dobavljajo neposredno končnemu potrošniku!!! (19. točka – Priloga V).

„SKUPINSKA EMBALAŽA“ – to so predpakirana živila, ki se označijo sledeče:

Če ni za obrate javne prehrane, so

podatki lahko na:

A. predpakiranju: na "skupinski embalaži",

B. na nanjo pritrjeni embalaži,

C. na trgovinskih dokumentih – priloženi ali predčasno poslani,

V tem primeru so obvezni podatki na posameznem živilu sledeči:

- ime živila,
- datum minimalne trajnosti ali datum uporabe,
- posebni pogoji shranjevanja in/ali pogoji uporabe,
- ime/naziv nosilca živilske dejavnosti.

Za prodajo posamezne pakirne enote je potrebno vse označiti na vsaki posamezni enoti.

»SKUPINSKA EMBALAŽA“ – to so predpakirana živila, v primeru prodaje **posamezne pakirne enote končnemu potrošniku** je potrebno **vsako pakirno enoto označiti** z vsemi informacijami.

Kadar je velikost največje površine posamezne pakirne enote manjša od 10 cm², so obvezne označbe LE sledeče:

- ime živila,
- vsaka sestavina ali pomožna tehnološka sredstva Priloga II in III – ALERGENI!,
- neto količina živila,
- datum minimalne trajnosti ali datum uporabe.

Ponudba hrane na krožniku, npr. na turističnih kmetijah: Tudi v tem primeru so ravno tako zahtevane informacije. Pri tem je več možnosti. Obvezne informacije o živilih na enem izmed vidnih mest:

- na jedilnikih,
- na oglasni deski,

npr: ponudba npr. gorčice v „žepku“ – se ponudi kot del obroka in se ne šteje za prodajno enoto, na jedilniku ali oglasni deski z jedili pa mora biti označena, ker spada v skupino alergenov.

Obvezne informacije (priloga II in III) o alergijah morajo biti

končnemu potrošniku vedno javno na voljo.

Kako označimo

V isto vidno polje: ime živila, neto količino, % vol. Alkohola:

- neto količina se izrazi v: litrih, centilitrih, mililitrih, kilogramih, gramih,
- tekočine po enotah za prostornino – ml/l,
- ostale – po enoti za maso – kg.

Predno boste označevali svoje izdelke oz. živila, natančno preberite podrobnosti – Priloga IX, saj je za različna živila različno.

Sestavine in alergene

- po masnih deležih od največjega do najmanjšega,
- vse alergene v besedilu poudarimo (lahko jih krepko stiskamo – poudarjena pisava, lahko je spremenjen slog pisave, da besede izstopajo od ostalega besedila, lahko pa pobarvamo ozadje – tudi ročno s fluorescenčnikom),
- ni potrebno, če že samo ime govori o alergenu (npr.: če je vrečka z orehi).

Količina sestavine ali kategorije sestavine je potrebna:

- če je sestavina/kategorija navedena v imenu živila ali pa jo potrošnik povezuje s tem imenom (v sestavine – vpis % tistega, po čemer nosi ime – goveja salama – v sestavinah pri govejem mesu napišemo % govedine v živilu),
- če je poudarjena s sliko, grafom, označbo,
- če je bistvena za opredelitev živila (npr. račja pašteta – obvezna navedba deleža račjih jeter oz. mesa),
- neto in še neto plod – npr.: kompot, vložena zelenjava,
- ni obvezna, če se tehta ob prisotnosti kupca ali prodaja po kosih – Priloga IX. Preden

PRILOGA

Pridelovalec SAM določi rok uporabe, le-ta pa je odvisen od vrste živila, postopkov predelave in sestavin. V preglednicah vam predstavljamo orientacijske, običajne roke uporabnosti živil. Seveda je pri posameznih živilih, kjer ne uporabljamo konzervansov, rok nekoliko krajši, živilo pa toliko ugodnejše za organizem.

VRSTA ŽIVILA	Običajen rok uporabe	Pogoji shranjevanja
Suho sadje	6 mesecev	Zavarovano pred neposredno svetlobo in na suhem
Marmelade, džemi	12 mesecev	V temi
Kompoti	12 mesecev	V temi
Kandirano sadje	12 mesecev	V temi in na suhem
Sadje v alkoholu	12 mesecev	V temi
V kisu vložena zelenjava	12 mesecev	Na hladnem in v temnem prostoru. Ko odprete, je potrebno hitro porabiti, vmes pa hraniti v hladilniku.
Sadni sokovi, nektarji	12 mesecev (največ do naslednje bere ali trgatve).	Na hladnem in v temi

Pridelovalec SAM določi rok uporabe, saj je odvisen od vrste živila, postopkov predelave in sestavin.

VRSTA ŽIVILA	Običajen rok uporabe	Pogoji shranjevanja
Jajčni izdelki (rezanci ...)	3–18 mesecev	Zavarovano pred neposredno svetlobo, na suhem in temnem
Moka	3–18 mesecev	Suho in hladno (če so dodana semena – uporabnost krajši čas)
Kruh, krofi	Priporočljivo 2 dni	
Sadni kruh	2–4 tedne	V temi in na suhem
Kvašeni izdelki – polnjeni	2–5 dni	
Drobno pecivo	2–3 tedne	Na hladnem, če ima polnjenja ali čokoladne glazure.

	Navedeno kot: Uporabno najmanj do ...« vključno z dnevom, ki je naveden.	Temperatura shranjevanja
Predpakirano sveže meso v foliji	3 dni	Max. 4 °C
Surove klobase	Velja na dan izdelave	Max. 6 °C
Surovo narezano meso (rezine – zrezki)	Velja na dan izdelave	Max. 6 °C
Kosti	2 dni	Max. 6 °C
Surove »sveže« klobase (npr. pečenice)	Dan po izdelavi	Max. 6 °C
Mesni sir	12 dni	Max. 6 °C
Surovo perutninsko meso	5 dni	Max. 4 °C
»Sveže« klobase iz hladilnice	8–14 dni	Max. 6 °C
Obarjene klobase: krvavice	3–4 dni	Max. 6 °C
Paštete	8–14 dni	Max. 6 °C
Prekajeno meso	20 dni (2–4 tedne)	Max. 12 °C

Primer: Hruškov sadni kruh, v katerem predstavlja masni delež hrušk 35 %.

Hruškov sadni kruh	ime živila
Ajda Smrekar, Pšenična pot 13, 1234 Mlinovo	Ime in poln naslov nosilca živilske dejavnosti
250 g	Neto količina
Uporabno najmanj do DD/MM/LL	Datum uporabnosti
Hranite na suhem	Pogoji shranjevanja (navodila)
LOT – 010906	Lot/šarža – nista potrebna, kadar imamo roke uporabnosti navedene z natančnim dnevom (sistem sledljivosti).
Sestavine: hruške (35 %), ržena moka, pšenična moka, sladkor, rozine, orehi, fige, voda, kvas, rum, cimet, sol.	Sestavine – navesti vse sestavine, tudi sestavljene. Navedene morajo biti v zaporednem masnem padajočem vrstnem redu, vizualno poudariti alergene.

označite svoj izdelek, natančno preberite še Prilogo VIII.

lih, kaj nam v praksi pomenijo? Shranite v hladilniku: to je med 0 °C und +4 °C (max. +6 °C), npr.: mlečni/mesni izdelki.

Kako označimo – Datum minimalne trajnosti

1. „Uporabno najmanj do“ 4. dec. 2014 – ko je datum naveden na točen dan.

Lahko tudi: „Uporabno najmanj do“ datuma, odtisnjena na pokrovu.

V drugih primerih:

2. „Uporabno najmanj do konca“...

Sledi opis pogojev za shranjevanje, ki jih je potrebno upoštevati, da izdelek ohrani lastnosti do navedenega datuma.

Na hladnem in zavarovano pred sončno svetlobo: to je med +15 °C in +18 °C (bučno olje, sirup).

Zavarujte pred toploto v praksi pomeni, da se je potrebno izogniti neposredni bližini toplotnih virov (stran od radiatorja, peči ...).

Shranjujte na suhem v praksi pomeni, da je max. zračna vlaga 70 %.

Ker je vsako živilo posebno in ima svoj recept, ga po zakonitostih uredbe označite. Preden stiskate etikete, preberite vse priloge natančno, saj so še določene podrobnosti, ki ne veljajo za vsa živila in za vse sestavine. Lahko se obrnete tudi na svetovalca za dopolnilne dejavnosti. Skozi

Seznam obveznih podatkov še iz drugih zakonodaj:

1. Lot/serija – zahteva Uredbe 178/2002 o sledljivosti – mora še vedno biti označena.

2. Če imate datum uporabnosti naveden s točnim datumom: dan-mesec-leto, lahko skozi to vodite natančno sledljivost (ni potrebna serijska oz. LOT št.).

3. Navedba mlečnih izdelkov, če je izdelek narejen iz surovega mleka (npr: Sestavine: surovo kravje mleko, zelen poper, sol, mlečna kultura,...)

korrektno označitev živila lahko na najbolj poceni način promovirate lastne, slovenske izdelke.

Pripravila: Gabrijela Salobir

Uredba (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom z vsemi spremembami: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02011R1169-20140219&qid=1418226701-0999&from=SL>

Običajni napotki, pri shranjevanju živil, ki jih uporabljamo v navodi-

Dobro, a mora biti boljše

Izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC v letu 2014 je pokazalo, da lastniki gozdov še ne upoštevajo vseh predpisov.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je letos za potrebe regijske certifikacije gozdov PEFC že tretjič opravila letno ocenjevanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. KGZS mora namreč skladno s pravili regijske certifikacije gozdov PEFC vsako leto preveriti ustreznost trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pri določenem številu naključno izbranih lastnikov gozdov, ki so vključeni v regijsko certifikacijo gozdov PEFC. Hkrati je bila KGZS deležna prvega nadzornega ocenjevanja izvajanja postopkov regijske certifikacije gozdov PEFC s strani certifikacijskega organa Inštituta KON-CERT.

NADZORNO OCENJEVANJE KGZS

Prvo nadzorno ocenjevanje regijskega predstavnika, ki ga je izvedel Inštitut KON-CERT, se je začelo že v januarju, ko sta presojevalca certifikacijskega organa presojala izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC na sedežu KGZS. Na administrativno izvajanje postopkov regijske certifikacije gozdov PEFC ni bilo večjih pripomb. Tako je KGZS vsa neskladja, izpisana pri kabinetni presoji, odpravila že do konca marca. Drugi del ocenjevanja regijskega predstavnika predstavlja ocenjevanje izvajanja regijske certifikacije gozdov PEFC na terenu, ki je trajalo od 25. maja do 30. julija, ko smo na zaključnem sestanku izpisali popravljalne ukrepe za odpravo neskladij. Inštitut KON-CERT je v tem času ob prisotnosti predstavnika

kov KGZS opravil ponovno ocenjevanje devetih gozdnih posestnikov, ki so bili že pregledani s strani ocenjevalcev KGZS v letih 2012 in 2013, opravil prvo ocenjevanje pri eni gozdni posesti, na dveh gozdnih posestvih pa je ocenjeval delo ocenjevalcev KGZS. Ocenjevanja so bila locirana v območnih enotah Slovenj Gradec, Brežice in Nazarje.

Inštitut KON-CERT je KGZS med drugim izpisal splošno neskladnost »Lastniki gozdov ne poznajo svojih pravic in dolžnosti v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi glede na zakonodajo in shemo PEFC«. Ta neskladnost se dejansko nanaša na neizvedena varstvena dela v gozdovih, poškodovanih zaradi naravnih ujm; na pašo v gozdovih, ki ni predvidena v gozdno-gojitvenem načrtu; na najdene odpadke v gozdu; na nepoznavanje načrtovanih ukrepov za njihov gozd; na neizdane odločbe za nujna gojitvena dela;

na nepoznavanje pomembnih biotopov in habitatov ter omejitev pri gospodarjenju za gozdno posest ter na neuporabo bio olj na območjih, kjer je prva stopnja poudarjenosti hidrološke funkcije. Ugotovljeno je bilo še, da lastniki gozdov ne vodijo z zakonom predpisanih evidenc na obrazcu »Evidenčni list« ali »Listina o uporabi in prometu z gozdnimi lesnimi sortimen-

ti«. KGZS se je za odpravo neskladnosti zavezala, da bo lastnike gozdov seznanila z ugotovljenimi neskladnostmi ter potrebnem vodenju evidenc poseka, prodaje in spravila lesa.

LETNO OCENJEVANJE PRI LASTNIKIHI GOZDOV

Ocenjevalca KGZS sta v okviru letnega programa ocenila ustreznost trajnostnega gospo-

Neskladnosti pri gospodarjenju z gozdovi, ki jih je KGZS lastnikom gozdov izpisala v letu 2014

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Nedovoljena pašo v gozdu	1	4
Se ne vodi evidenca prodaje lesa	17	68
Traktor ni opremljen s kompletom za izlitje olja	7	47
Odpadki v gozdu	5	20
Neizvedeni varstveni ukrepi po ujmah	2	8
Neustrezno urejeno sečišče	1	4
Nelegalni objekti v gozdu	1	4
Nima zaščitnih protivreznih hlač	3	20
SKUPAJ	20	80

darjenja z gozdovi pri naključno izbranih 25 lastnikih gozdov iz cele Slovenije, ki so vključeni v regijsko certifikacijo gozdov PEFC. V ocenjevanje je bilo izbranih 1.010 ha gozdov na 342 gozdnih parcelah. Ocenjevanje je potekalo od začetka aprila do konca oktobra. Na podlagi informacij, zbranih na Zavodu za gozdove Slovenije, pri lastniku gozda ter na ogledu gozda, je bil izpolnjen vprašalnik glede trajnostnega gospodarjenja z gozdom ter napisan Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pri ocenjevanju so nepravilnosti ugotovili pri 20 lastnikih gozdov, kar je kar 80 % lastnikov gozdov, izbranih za letošnje ocenjevanje.

ZAKLJUČNE UGOTOVITVE PRESOJ

Kar 60 % ocenjevanih lastnikov gozdov, ki sta jih v letu 2014 ocenila ocenjevalca KGZS, sami delajo v svojih gozdovih, od tega jih 40 % koristi tudi dela v okviru medsosedske pomoči. Za izvajanje del v gozdovih 19 % lastnikov gozdov koristi storitve profesionalnih izvajalcev, medtem ko ima 67 % lastnikov gozdov, ki sami delajo v gozdu, opravljen vsaj en tečaj varnega dela v gozdu.

Največ nedoslednosti pri lastnikih gozdov je bilo pri vodenju evidenc poseka in prodaje lesa, kljub temu da je vodenje tovrstnih evidenc zakonsko predpisano. Ravno tako je zakonsko predpisano, da mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja. Pri ocenjevanju je tako imenovani eko komplet imelo le 53 % lastnikov gozdov, ki sami delajo v gozdu. Problem so tudi odpadki v gozdu, ki so

bili ugotovljeni v več primerih, vendar so bili (plastične ročke in ostala plastična embalaža) v večini primerov odstranjeni iz gozda že pri samem ocenjevanju.

Še vedno drži splošna ugotovitev, da so lastniki gozdov pomanjkljivo seznanjeni z gozdarskimi načrti in večinoma ne vedo, koliko lahko letno posekajo in katera dela so načrtovana v njihovem gozdu.

Pohvalno pa je, da nismo zasledili niti enega primera, da lastniki gozdov za najemanje storitev ne bi imeli sklenjene pogodbe oziroma računa za opravljeno storitev.

Razen enega lastnika, ki je po ocenjevanju sam izstopil iz regijske certifikacije gozdov PEFC, so vsi lastniki gozdov, pri katerih je KGZS ugotovila neskladnosti, ustrezno odpravili nepravilnosti, zato ni bilo sprejetih nobenih ukrepov v smeri njihove izključitve.

IZDAJA POTRDIL

Potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC se izdajajo lastnikom gozdov, ki potrdilo zahtevajo in poravnajo stroške njegove izdaje. V letu 2014 je KGZS izdala 44 potrdil. Tako je do danes skupaj izdanih 318 potrdil, kar pomeni, da je potrdilo zahtevalo 80 % lastnikov gozdov, vključenih v regijsko certifikacijo gozdov. S potrdilom bodo lahko lastniki gozdov dokazovali, da je njihov gozd certificiran oziroma da z njim gospodarijo na trajnostni način po sistemu PEFC.

DRUGE AKTIVNOSTI PRI REGIJSKI CERTIFIKACIJI GOZDOV PEFC

V regijsko certifikacijo gozdov PEFC se stalno vključujejo novi člani. V letu 2014 se je do sedaj vključilo 44 novih lastni-

PRIPOROČILA ZA IZBOLJŠANJE TRAJNOSTNEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI:

1. Za svojo gozdno posest moramo voditi predpisane evidenc o uporabi in prometu z gozdnimi lesnimi sortimenti.
2. Ustrezno zaščitno opremo za delo v gozdu je potrebno dosledno uporabljati skladno z navodili proizvajalca.
3. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet). Takšno opremo moramo zahtevati tudi od drugih izvajalcev, ki delajo v našem gozdu.
4. Zaradi ujm poškodovane gozdove je potrebno čim prej sanirati, še posebej, če obstaja možnost pojava gozdnih škodljivcev in bolezni.
5. Vse nelegalne objekte v gozdu je potrebno legalizirati ali odstraniti.
6. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelava posestnega načrta z namenom gospodarnjšega in ekonomsko bolj učinkovitega trajnostnega gospodarjenja z gozdno posestjo.
7. Lastniki gozdov ali njihovi upravitelji bi se morali pogostje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje znanje, tako glede varnega dela v gozdu kot tudi ostalih elementov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi.

kov gozdov, ki so prijavi 1.044 hektarov gozdov. Baza v regijsko certifikacijo gozdov PEFC vključenih lastnikov se zaradi spremembe lastništva gozdnih parcel in statusa gozdnih parcel stalno ažurira. Skupno je sedaj v regijsko certifikacijo vključenih 411 lastnikov gozdov s 16.394 hektarov gozdov.

Zaradi novih zahtev so se v letu 2014 spremenila nekatera navodila za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC.

Zavodu za gozdove Slovenije, ki aktivno sodeluje pri izvajanju regijske certifikacije gozdov PEFC, so bile med drugim še predstavljene ugotovitve ocenjevanja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v letu 2014.

» EGON REBEC,
pooblaščen koordinator
za izvajanje regijske
certifikacije gozdov PEFC

Generalna skupščina PEFC v Parizu

Obnovljena slovenska shema za certifikacijo gozdov ponovno potrjena do konca julija 2019

«Šele čas bo pokazal, ali so naša prizadevanja za varovanje gozdov pravilna. PEFC vključuje tudi interese lastnikov ter daje poudarek na certifikaciji manjših posesti v družinski lasti. Kakorkoli bo pokazala zgodovina, menim, da smo trenutno na pravi poti, saj slonimo na lokalnem nadzoru in imamo sistem, v katerem zaupamo drug drugemu. Hkrati sledimo vsem mednarodnim protokolom za določanje standardov organizacij, kot je ISO,» je dejal William Street, predsednik upravnega odbora PEFC International.

trgu iz trajnostno certificiranih gozdov izvira iz PEFC gozdov. Zato je PEFC vodilni sistem certificiranja gozdov na svetu ter največji svetovni vir ekološko usmerjenih gozdnih proizvodov.

V zadnjih letih je PEFC doživel izjemno rast s potrditvijo Kitajske in Indonezijske sheme certificiranja gozdov, kakor tudi ponovne potrditve Gabonske sheme. Članstvo Japonske predstavlja še en pomemben mejnik. Na Generalni skupščini PEFC so pokazale zanimanje za pridružitve tudi delegacije iz

stveniki na lokalni ravni s skupnim ciljem spodbujanja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ter uravnoveženim eko-

nomskim ter okoljskim vidikom gospodarjenja z gozdovi.

» MIHA KOPRIVNIKAR

Slovenija je prejela plaketo za ponovno potrditev sheme (od leve Ben Gunneberg, Mihael Koprivnikar in William Street Jr.)

PEFC CERTIFIKACIJA SE ŠIRI NA VSE CELINE

V dobrih desetih letih, ki so pregovorno kapljica v vedru zgodovine, je PEFC od začetnih 11 nacionalnih sistemov certificiranja do dandanes vključil že 38 držav članic in 22 pridruženih organizacij, število pa še narašča.

Trenutno je dve tretjini vseh certificiranih gozdov po svetu certificiranih po sistemu PEFC. Več kot polovica vsega lesa na

Gane, Indije, Makedonije, Nove Zelandije, Peruja, Surinama in Vietnama, ki so prisostvovala dogodku.

SKUPEN PRISTOP ZA TRAJNOSTNO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

Ključni dejavnik za uspeh PEFC je njen pristop od spodaj navzgor. Ta pristop poudarja dialog lastnikov gozdov z okoljevar-

ŠE NEKAJ DNI ZA T6

24 MESECEV BREZ SKRBI

DDV JE VKLJUČEN V CENO - FOTOGRAFIJA JE SIMBOLICNA

T6.140
Electro Command™
(4-valjni, 105kW/143KM)
3 x 20.930 EUR

T6.155
Electro Command™
(6-valjni, 113kW/154KM)
3 x 22.380 EUR

0%

FINANCIRANJE BREZ OBRESTI
NA TRI OBROKE
ZA MODELE NA ZALOGI

Pooblašteni prodajalci:
AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11 / KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 20 80
JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, tel: (07) 308 13 89 / PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40
KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (041) 756 152, (031) 304 940

ITRO, d.o.o., PE Store
Tel. (03) 780 57 12 (14, 15)

www.newholland.si

SAGITER – projekt o iznajdljivosti podeželja

V okviru projekta SAGITER »Agroekološka znanja in iznajdljivost podeželja« je konec oktobra potekala v Ljubljani delavnica, na kateri so se zbrali predstavniki projektnih partnerjev.

Organizator delavnice je bila Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, ki je slovenski partner v projektu. SAGITER združuje deset partnerskih ustanov in inštitucij iz sedmih evropskih držav. Projekt poteka v okviru programa Leonardo da Vinci in obravnava področje agroekologije. Agroekologija je skupek različnih znanj in spretnosti, prilagojenih za uporabo v lokalnih okoljih za trajnostno naravnano kmetovanje in temeljijo pretežno na tradicionalnih znanjih. Pristopi ne izključujejo trajnostno naravnanih inovacij ali prenosa nekega znanja iz drugega okolja, kjer se je pokazalo kot uporabno. Nosilci tega znanja in uporabniki so predvsem mali kmetje in prebivalci podeželja.

NOVA SPLETNA STRAN PROJEKTA

Delavnica v Ljubljani je potekala tri dni. Prvi dan je bil namenjen pregledu opravljenega dela in vsak partner je predstavil aktivnosti, ki jih je izvedel po drugem srečanju v Marburgu maja letos. V okviru prvega dne so bili predstavljeni rezultati dela skupine za metodiko in razvoj orodij za zbiranje agroekoloških znanj. Francoski partnerji so predstavili metodo avtorefleksije in romunski partnerji metodo ciljane ankete. Predstavljena je bila tudi novo postavljena spletna stran projekta. Zasnovana je tako, da je osnovni del

pripravljen v jezikih vseh partnerjev. Slovenska verzija je dostopna na naslovu <http://sagiter.eu/wakka.php?wiki=Pourquoi&lang=si> in se bo sproti nadgrajevala z rezultati aktivnosti, ki bodo še izvedene.

TRADICIONALNA SLOVENSKA ZNANJA

Drugi dan je bil posvečen tereškemu delu. Najprej so sodelujoči pripravili izbor metod, ki jih želijo preizkusiti na terenu, in oblikovali delovne skupine. Popoldanski ogled je bil namenjen predstavitvi tradicionalnih znanj, ki bi jih lahko razumeli kot agroekološka znanja v Sloveniji. Za cilj je bil izbran Bohinj s svojimi značil-

nostmi, posebnostmi in tradicijo. Na poti tja so se ustavili na Selu pri Bledu, kjer je čebelar Blaž Ambrožič predstavil posebnosti dolge tradicije slovenskega čebelarjenja: čebelnjak in čebelarjenje z AŽ panjem. Okolica Ambrožičevega čebelnjaka je urejena tako, da lahko sprejme tudi večje (šolske) skupine. Urejeno ima majhno prodajalno izdelkov in ogledni vrt medovitih trajnic. Tako prenaša znanja tudi na ljudi, ki jih to zanima. Ravno vprašanje, kako ohraniti in posredovati tradicionalna znanja, je pomemben del v projektu SAGITER. Partnerji vse prepogosto ugotavljajo, da je tradicionalni način prenosa znanj med generacijami prekinjen.

V Bohinju so se udeleženci ustavili na sirarski kmetiji Pr' Tonejovč, kjer jih je najprej pozdravil lokalni sodelavec JSKS Dušan Jovič in jim predstavil tradicijo pašništva v Bohinju. Razložil je pomen pašnih skupnosti in način paše, ki je sledil letnim časom. Pri tem so igrale pomembno vlogo planine, ki so bile v skupni lasti. Predstavil je tudi aktivnosti pri urejanju turistične sirarske poti, ki povezuje več sirarskih kmetij in malih podjetij v Bohinju z ogledom pašnikov in kulturne in naravne dediščine. Ogled se je nadaljeval v dveh skupinah. Ena si je ogledala izdelavo sira v mlekarni in izvedla demonstracijo uporabe metode ankete za dokumentiranje

agroekološkega znanja. Druga skupina se je na dvorišču kmetije srečala z izdelovalcem skodel domačinom Nejcem Dijakom, ki je znanje izdelave in montaže skodel dobil od svojega očeta ter ga nadgradil s svojimi izkušnjami. Predstavil je postopke pri izbiri lesa, cepljenju in pravi skodel ter opisal tradicionalni način polaganja skodel v bohinjskem kotu, ki se nekoliko razlikuje od načinov v drugih alpskih predelih. Izdelava skodel je zanimiva tradicija, ki je zagotovo agroekološki pristop, saj uporaba lokalnih virov materiala in znanje potrebno za kakovosten izbor lesa in izdelavo skodel predstavljajo tradicijo, ki se je izoblikovala na alpskem prostoru in se včasih prenašala iz roda v rod. Skupina

sodelujočih je preizkusila eno do metod zapisovanja agroekoloških znanj. Posnet je bil video in uporabljen pristop avtorefleksije, kjer nosilec znanja sam predstavi in opiše svoje delo.

SLOVENSKA POSEBNOST: KOZOLCI

Na poti po Bohinju so se udeleženci seznanili tudi s kozolci, ki so posebnost slovenskega ljudskega stavbarstva in uporabne arhitekture. Zaradi njihove raznolikosti oblik in uporabnosti jih lahko imamo za simbol agroekološkega znanja v Sloveniji. Znanja, vgrajena v kozolce, ne dokazujejo le obvladovanja tehnik obdelave lesa, ampak tudi ljudsko ustvarjalnost pri oblikovanju infrastrukturnih objektov kmetije, ki so igra-

li pomembno vlogo pri pripravi krme za zimo in skladiščenje drugih pridelkov. Tudi njihova postavitve ni bila naključna, kar so udeleženci spoznali na Studorju, kjer so kozolci nagnjeni na delu doline, kjer je najbolj izrazito gibanje zraka.

NAJTI PRIMERNO OBLIKO

Zadnji delovni dan je bil namenjen analizi pridobljenih podatkov in razpravi o uporabnosti testiranih metod. Metode z določenimi prilagoditvami bodo uporabne za vse projektne partnerje. V naslednjem odboju bodo partnerji z njihovo pomočjo zbrali in opisali nekaj primerov agroekoloških znanj ter jih dokumentirali. V nadaljevanju projekta bodo ta znanja pod drobnogledom strokovnjakov,

ki bodo pripravili priporočila za njihovo uporabo v sodobnem kontekstu. Naslednje obdobje pa bo posvečeno oblikovanju znanj v obliko, primerno za posredovanje v sistemu formalnega ali neformalnega izobraževanja. Prenos tradicionalnih znanj je pogosto prekinjen in šole lahko prevzamejo nalogo posredovanja. To je včasih teklo med generacijami v krogu družine ali lokalne skupnosti, vendar so se potji zaradi sprememb v življenju pretrgale in nekaterim tradicionalnim znanjem preti, da bodo zamrla. Prenos agroekoloških znanj pa bo osrednja tema delavnice, ki bo naslednje leto spomladi organizirana v Romuniji.

» DR. JANKO RODE

S pravo selekcijo do elitnih živali

Konec oktobra je v italijanski Cremoni potekala 63. državna razstava govedi črno-bele pasme, ki so bile razvrščene v trinajst starostnih kategorij.

Pri ocenjevanju so največ poudarka dali lastnostim vimena (širina in višina mlečnega zrcala, globina vimena, izenačenost, namestitve seskov) in mlečnemu značaju krav. Nagrajene so bile krave z zelo odprtimi rebri, ki so kazale izrazit mlečni značaj in hkrati čvrstost ter mladoستن videz. Zanimivo, da ocenjevalec ni dal toliko poudarka čvrstosti bicljev, saj so bile vse tri zmagovalke v kategoriji starejših krav slabših bicljev, še posebej tretjevrščena.

V kategoriji mladih krav je zmagala krava, rojena na Nizozemskem, linije Goldwyn x Gibson x Rudolph, ki je bila tudi šampionka razstave. V standardni laktaciji je v pov-

prečju namolzla 9834 kg mleka s 3,73 % maščob in 3,38 % beljakovin. Za najboljše vime v isti kategoriji je bila izbrana krava linije Alexander x Baxter x Modesto s povprečno mlečnostjo 8750 kg mleka, 3,93 % maščob in 3,08 % beljakovin. Tudi v kategoriji starih krav je zmagala Goldwynova hči, rojena v Španiji, ki je imela tudi najboljše vime. V njenem poreklu sta prisotna še bika Roy in Aero Wade. V standardni laktaciji je v povprečju namolzla 14.161 kg mleka z 2,37 % maščob in 2,89 % beljakovin.

V poreklu najboljših krav posameznih kategorij se največkrat pojavlja bik Goldwyn, in sicer štirikrat kot oče, dva-

krat kot materin oče in enkrat kot oče stare matere. Po trikrat se v poreklu pojavljata še bika Stormatic in Rudolph, dvakrat pa je bil oče nagrajenih krav tudi Windbrook.

Goldwyn in Windbrook sta se uporabljala tudi pri nas za osemenje bikovskih mater, sedaj pa se pojavljata kot očeta mladih bikov, ki so trenutno še čakajoči (GOWI, VINDOR) in od katerih lahko pričakujemo odlične potomke, predvsem po zunanosti. Štirje Goldwynovi sinovi pa imajo že dovolj testiranih potomk in boste rejci z njimi lahko osemnjevali svoje plemenice že v prihodnjem letu (GARMIN, GOBELIN, GOLI in GAD).

Na državni razstavi v Cremoni smo se prepričali, da je le z intenzivno, načrtno selekcijo ter vrhunskim menedžmentom in znanjem možno priti do elitnih živali. Glede na to, da je absolutni zmagovalec med očeti nagrajenih krav Goldwyn odlično zastopan v poreklu naših bikov, smo prepričani, da je tudi naša selekcija na pravi poti.

» TOMAŽ PETEK,
KGZS – Zavod Kranj

Češka izkušnja kot spodbuda

Člani združenja pridelovalcev sladkorne pese Slovenije spoznali uspešne češke kolege

Združenje pridelovalcev sladkorne pese Slovenije (ZPSPS) je 14. in 15. novembra letos pripravilo strokovno ekskurzijo na Češko. Približno petdeset članov se je odpravilo na pot, najprej do Brna, kjer smo si ogledali Mendelovo Univerzo v Brnu, češko fakulteto za kmetijstvo.

Sprejel nas je dr. Ludvig Grivna in nam podal osnovne podatke o fakulteti in stanju sladkorne industrije na Češkem. Dr. Ludvig Grivna se je specializiral v raziskavah pridelave sladkorne pese. Na Češkem sladkorno peso gojijo na 61.000 hektarjih in letno pridelajo 2,6 milijona ton sladkorne pese. Imajo sedem tovarn, v katerih proizvedejo več kot 400.000 ton sladkorja, kar je dovolj za samooskrbo. Zanimivo je, da so eno tovarno po reformi sladkorne industrije zaprli in jo leta 2010 ponovno aktivirali. Razen sladkorja iz sladkorne pese pridelujejo še bioetanol in alkohol za živilsko industrijo.

Celotna Evropska unija je nekoč pridelala 18 milijonov ton sladkorja, po reformi 14 milijonov ton. Tako je pet držav pridelavo morale opustiti, nekatere so morale zmanjšati obseg za 50 %, najboljše pa so jo odnesle Nizozemska, Avstrija in Velika Britanija, ki so pridelavo znižale le za 18 %.

Letos je bilo vreme ugodno in so na nekaterih njivah pridelali tudi do 100 ton na hektar, a je bila zato vsebnost sladkorja le 16 %, torej nekoliko nižja. Cena sladkorne pese je okrog 1000 kron ali 37 evrov za tona. Z višjo kakovostjo se viša tudi cena.

Drugi dan strokovne ekskurzije smo člani Združenja izkoristili za srečanje s češki-

Člani ZPSPS pri »piramidi« *sladkorne pese dr. Jana Křováčeka.*

mi pridelovalci v gradu Houska pri Mladi Boleslavi, na skrajnem severu Češke. Tam nas je pričakal predsednik Združenja pridelovalcev sladkorne pese Češke dr. Jan Křováček, ki je tudi sam pridelovalec sladkorne pese. Letos jo je posadil na 70 hektarjih, skupaj pa obdeluje 110 hektarjev površin.

VSE BOLJŠA TEHNOLOGIJA
Na Češkem imajo dve združenji pridelovalcev sladkorne pese, obe pa sodelujeta s CIBE (International Confederation of European Beet Growers), evropskim združenjem pridelovalcev sladkorne pese. Tehnologija pridelave sladkorne pese je vedno boljša. Pred reformo leta 2001 so je pridelali povprečno

49,4 tone na hektar, predlani pa že okrog 78 ton, kar je 57,8 % več pridelka na hektar v desetih letih. Zaradi tega ni treba povečevati površin, zasejanih s sladkorno peso, temveč se povečuje pridelok. Ko so vremenski pogoji ugodni, peso sejejo že v prvem tednu marca, a se lahko zgodi, da tudi šele sredi aprila. Povprečen pridelovalec seje okrog 75 hektarjev sladkorne pese. Pidelovalci kljub nihanju cen sladkorja dobijo za tona pridelane sladkorne pese ves čas približno enako, to je od 38 do 40 evrov za tona pri 16-odstotni stopnji sladkorja. K tej ceni se lahko prištejejo še dodatki za kakovost in poznejše ali zgodnejše spravilo.

SLADKORNA PESA SE MORA VRNITI

Ko smo na Češkem opazovali polja sladkorne pese in »piramide« *pese ob njivi, smo bili nekako nejevoljni. Spraševali smo se, zakaj nam je nekdo vzal tako dobro in donosno rastli-*

no – »kraljico poljščin«. Toda s poti smo se vrnili še bolj trdno prepričani, da moramo sladkorno peso čim prej vrniti na naše njive.

»NATALIJA ŠKRINJAR
»MAG. VLADIMIR HUNJADI,
tajnik ZPSPS

E-računi po novem letu

Kako bodo lahko kmetje, ki prodajajo javnemu sektorju, po novem letu izdali svoj e-račun

Kmetje, ki prodajajo svoje blago javnemu sektorju (npr. šolam, vrtcem, domom za ostarele ipd.), bodo morali za svoje blago s 1. januarjem 2015 izdajati račune izključno v elektronski obliki (eRačune). eRačune bodo lahko izdajali na več načinov:

- prek bank, vključenih v medbančno izmenjavo eRačunov prek procesorja Bankart,
- prek ponudnikov elektronske poti (pošta Slovenije, različni računovodski programi), s katerimi ima Uprava RS za javna plačila (UJP) sklenjene pogodbe,
- prek UJP (vir obvestilo DURS 20. 12. 2014).

KAJ JE eRAČUN ZA PRORAČUNSKO UPORABNIKE (JAVNI SEKTOR)

eRačun je račun, ki ga izdajatelj izda prejemniku za opravljene storitve ali prodano blago v elektronski obliki in popolnoma nadomešča klasično papirno obliko računa.

Portal UJPeRačun je spletna aplikacija, do katere bo mogoče dostopati s kvalificiranim digi-

talnim potrdilom enega od slovenskih izdajateljev (AC NLB, HALCOM-CA, POŠTA*CA, SIGEN-CA ali SIGOV-CA) ter prek katere bo možno pripraviti eRačun (ročni vnos eRačuna) in ga poslati proračunskemu uporabniku. Prek portala UJPeRačun bo mogoče e-račune pošiljati proračunskim uporabnikom od 1. januarja 2015 dalje. Portal bo podpiral pošiljanje eRačunov za manjše izdajatelje, ki v javni sektor oziroma proračunskim uporabnikom na letni ravni posredujejo manjše število eRačunov (največ pet eRačunov na mesec).

E-RAČUNI IN KGZS

Pri izdaji eRačunov se lahko obrnete po pomoč tudi na računovodske pisarne kmetijsko-gozdarskih zavodov, ki delujejo v okviru KGZS. Tako lahko kmetje, ki ne vodijo računovodstva in svoje pridelke prodajajo v javni sektor, v računovodskih pisarnah KGZS prosijo za pomoč pri ustvarjanju eRačunov.

Poleg tega nekateri kmetijsko-gozdarski zavodi (Ptuj, Ljubljana, Nova Gorica in Murska Sobota) v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije že dve leti razvijajo in uspešno uporabljajo poseben računovodski program

PREVERITE POŠILJANJE E-RAČUNOV

Do konca leta je na voljo tudi testna verzija portala UJPeRačun. Za vključitev v testno verzijo portala UJPeRačun je treba na vstopni strani oddati Vlogo za novega uporabnika, in sicer se vpiše davčna številka poslovnega subjekta (za zavezance DDV se vpiše davčna številka s predpono SI). Vpiše se tudi ime in priimek uporabnika ter e-naslov, na katerega bo posredovano geslo za dostop. Vlogo je potrebno natisniti ter posredovati na naslov Uprava Republike Slovenije za javna plačila, Pristaniška 10, 6000 Koper ali skenirano na e-naslov: portal.eracun@ujp.gov.si.

POSEBNOSTI UPORABE TESTNE VERZIJE PORTALA UJPERAČUN:

Fizične osebe lahko testirajo oziroma oddajo Vlogo za novega uporabnika s testno davčno številko 99999994 (od 1. januarja 2015 dalje bo fizičnim osebam omogočeno prijavljanje z njihovimi davčnimi številkami).

V testni verziji je mogoče pošiljati eRačune prejemniku Uprava Republike Slovenije za javna plačila, Dunajska 48, 1000 Ljubljana, davčna številka 10641424.

Za dodatne informacije glede portala se lahko obrnete na UJP prek e-naslava portal.eracun@ujp.gov.si ali po telefonu 05 61 21 040.

Gospodar, ki bo podpiral pošiljanje eRačunov tudi za manjše kmetije, ki ne vodijo računovodstva, pa v javni sektor oziroma proračunskim uporabnikom na letni ravni izdajajo poljubno število eRačunov.

Izmenjava eRačunov prek računovodskega programa Gospodar bo potekala z dostopom do UJPnet prek vmesnika B2B, ki omogoča avtomatizirano izmenjavo podatkov med UJPnet in informacijskim sistemom proračunskega uporabnika. Torej kmetije za uspešno posredovanje računov v e-obliki prek programa Gospodar ne bodo potrebovale certifikatov z digitalnim podpisom.

NE POZABITE – RAČUNI MORAJO BITI PREJETI ŠE LETOS

Na koncu velja še posebej poudariti, da morajo proračunski uporabniki račune za vse dobave blaga in opravljene storitve za december 2014 fizično prejeti že v decembru. Zato vam svetujemo, da račune, ki jih nameravate v decembru izdati in po pošti poslati v javni sektor, zavedete do 20. oziroma da jih fizično dostavite na sedež prejemnika najkasneje do 31. decembra letos.

» SAŠA HOČEVAR,
» BARBARA TRUNKELJ

Ko za prodano blago ni plačila

Pogosto se znajdemo v situaciji, ko kljub vsem zagotovilom odkupovalca za prodano blago ne dobimo plačila. V zadnjem času smo tudi na KGZS zaznali ogromno težav pri poplačilu odkupljenega lesa. Zaradi naravne nesreče se je ponudba lesa na trgu povečala, z njo pa tudi plačilna nedisciplina.

Namen članka je seznaniti vse naše člane s postopkom, ki ga imajo na voljo v primeru, da za odkupljeno blago ne dobijo plačila v dogovorjenem roku. Dolg, ki je nastal zaradi neplačnega računa (fakture), je mogoče izterjati prek sodišča z uvedbo izvršilnega postopka. Pravno podlago temu postopku predstavlja Zakon o izvršbi in zavarovanju.

PRED VLOŽITVIJO PREDLOGA

Pred vložitvijo predloga je priporočljivo, da upnik pridobi čim več informacij o finančnem stanju dolžnika. Smiselno je preveriti, ali ima dolžnik blokirane račune, ali ima dolžnik nepremičnine, premičnine ... Te podatke je možno pridobiti prek spletnih aplikacij, kot je recimo AJPES, poslovnih imenikov in dolžnikovih poslovnih partnerjev.

Predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine (računa)

Sam predlog se lahko vloži na dva načina: fizično (papirnato) po pošti ali elektronsko preko portala e-sodstvo.

Če se odločimo za vložitev predloga v fizični obliki, na spletu dobimo obrazec COVL. Vsak posamezen obrazec ima svojo sklicno številko, ki je pomembna pri plačevanju sodne takse. Obrazcu ni potrebno prilagati neplačnega računa. Predlog se vloži na naslov Okrajnega sodišča v Ljubljani, Centralnega oddelka za verodostojno listino.

Prek portala e-sodstvo je možno elektronsko vložiti predlog za izvršbo. Na tem portalu se nahajajo tudi vsa navodila

za izpolnitev in oddajo obrazca. Predlog je v vsakem primeru treba vložiti pred potekom zastaralnih rokov. Splošni zastaralni rok je pet let, terjatve iz gospodarskih pogodb pa zastarajo v treh letih od dne, ko je obveznost zapadla v plačilo.

SREDSTVA IZVRŠBE

Upnik v predlogu označi, kaj predlaga kot sredstvo izvršbe. Zakonodajca daje več možnosti, kot so denarna sredstva na računu dolžnika, nepremičnine, premičnine, delež v družbeniku v družbi, naterializirani vrednostni papirji. Pri izbiri sredstev izvršbe je nujna dobra predhodna ocena premoženjskega stanja dolžnika, saj drugače lah-

ko upniku samo nastajajo dodatni stroški, do poplačila terjatve pa kljub vsemu ne pride.

SODNA TAKSA

Višina sodne takse je odvisna od načina vložitve (papirnato ali elektronsko) in števila sredstev izvršbe. Plačamo jo z nakazilom na TRR sodišča in sklicem, ki se nahaja na našem predlogu. Sodna taksa za predlog v papirnati obliki, ki ima kot sredstvo izvršbe označena denarna sredstva pri organizaciji za plačilni promet, znaša 55 evrov.

SKLEP O IZVRŠBI

Po vložnem predlogu sodišče izda sklep, s katerim dolžniku naloži, da upniku poravna ter-

jatev iz predloga. Sodišče tudi odmeri stroške upnika. Upniku se povrnejo stroški v zvezi s predlogom, sodna taksa in zamudne obresti. Dolžnik ima možnost, da zoper izdani sklep vloži ugovor. Če ugovor v postavljenem roku ni vložen, sodišče potrdi pravnomočnost izdane sklepa. Pravnomočni sklep se potem izvrši. Na primer banka, kjer ima dolžnik odprt račun, nakaže zahtevana sredstva na upnikov račun.

PRIMER NEPLAČILA

Podjetje XY vam je odpeljalo hlovino. V zvezi z odpeljanim lesom ste sklenili odkupno pogodbo, dobili dobavnico in račun, ki je že zapadel v plačilo. Kljub obljubam predstavnikov podjetja že več mesecev čakate na poplačilo lesa, ki ste ga z velikimi naporimi posekali v vašem gozdu. Prav je, da po tem, ko neka obveznost zapade v plačilo in imate račun, razmislite o vložitvi predloga za izvršbo. Pri pripravi predloga vam lahko pomagamo v pravni službi KGZS ali pa se odločite za sodelovanje z odvetnikom. Kljub postopku, ki ga imate na voljo, se morate zavedati, da lahko pride do situacije, ko do poplačila ne pride, če je vaš dolžnik (podjetje XY) v slabem premoženjskem stanju in ga ni možno izterjati. Vsi se zavedamo, da je plačilna nedisciplina velik problem, zato je prav, da tudi upniki izkoristite pravne možnosti, ki jih omogoča zakonodaja, in zahtevate poplačilo dolga.

»JANJA VIRANT

KAKO DO ZASLUŽENEGA PLAČILA LESA

V okviru reševanja problematike neplačnega lesa smo 18. novembra organizirali sestanek vseh vpletenih, na katerem so bili prisotni tako oškodovanci kot vsi vpleteni odkupovalci (predstavniki podjetja Kohlweg, predstavniki žage Travnekar, Marjan Travar-KLM Holztransport in Bojan Čebulj). Dosegli smo dogovor, da bodo odkupovalci za vsak posamezni primer pojasnili, kako je s poplačilom odpeljane lesa. Na KGZS smo zbrali dokumentacijo in pripravili posamezne zahtevke ter jih skladno z dogovorom posredovali odkupovalcem, od katerih kmalu pričakujemo odgovore.

Uspešno leto kot osnova za 2015

KGZS je tudi v letu 2014 ostala dejaven in strokoven partner pri razvoju kmetijstva in gozdarstva.

V tem letu smo vladi predlagali kar nekaj uresničljivih ukrepov, ki so usmerjeni v zagotavljanje ugodnih pogojev za tehnološki in ekonomski napredek kmetijstva ter podeželja. Tudi naše delo je bilo prežeto s tem namenom in ciljem. V večini primerov je delo zbornice obrodilo sadove in končni rezultati tega dela so prinesli tudi prihranke za vse naše člane. Pri tem ne smemo zanemariti dejstva, da je KGZS zelo aktivno sodelovala pri oblikovanju stališč glede nove skupne kmetijske politike, ki bo zelo močno vplivala tudi na vsebino dela zbornice v prihodnjem letu. In kako uspešni smo bili?

ODZIVNOST NA AKTUALNO PROBLEMATIKO IN PROAKTIVNO DELOVANJE

V tem letu je KGZS sodelovala pri pripravi pripomb in predlogov sprememb zakonodajnih aktov za več kot dvajset predpisov. Naštetimo le nekaj najpomembnejših:

- **Zakon o katastrskem dohodku**, kjer so upoštevali predlog za podaljšanje prehodnega obdobja in »zamrznitev« zakonskega predloga, ki bi prinesel velike dodatne obremenitve za naše člane.
- **Uredba o dopolnilnih dejavnostih**, kjer so upoštevali naše, veliko bolj ugodne rešitve, za dokončno oblikovanje predpisa pa nas čaka še veliko usklajevanj.
- **Zakon o odpravi posledice žledoloma**, kjer so upoštevali skoraj vse naše predloge, kot so oprostitve plačila katastrskega dohodka in

oprostitve lastnika od odgovornosti za obiskovalce gozdov. Na podlagi zakona smo vzpostavili pomoč lastnikom gozdov prek javnih del.

- **Zakon o gozdovih**, kjer smo uspeli zadržati izvajanje določila o izdaji prevoznic.
- **Zakon o promociji**, kjer smo med drugim sodelovali pri pripravi strokovnih podlag za specifikacije v sektorju mesa in mesnih izdelkov.
- **Zakon o kmetijstvu**, kjer smo z našimi pripombami dosegli primernejše opredelitve kmetije in nosilca kmetije ter sodelovali pri ustvarjanju vsebin, ki se nanašajo na ureditev v verigi preskrbe s hrano.

Hkrati smo vložili tudi veliko novih pobud in predlogov sprememb zakonov, kjer postopek še poteka:

- **Zakon o kmetijskih zemljiščih**, kjer smo zavrnilo zaščito kmetijskih zemljišč na način, da se ta določi le s strani lokalnih skupnosti. Zahtevali smo tudi možnost graditve vseh objektov na kmetijskih zemljiščih za potrebe kmetije na osnovi OPPN.
- **Zakon o vodah**, kjer smo pripravili takšno besedilo členov, ki uvajajo učinkovitejšo izplačilo nadomestila za kmete na vodovarstvenih območjih.
- **Zakon o agrarnih skupnostih**, kjer v okviru delovne skupine aktivno sodelujemo pri nastanku določb predpisa, ki bo celostno urejal delovanje agrarnih skupnosti v Sloveniji.

Pripravili smo tudi predlog ukrepov za izboljšanje stanja na področju pridelave zelišč in podali izhodišča za povsem nov zakon o gozdovih.

PROMOCIJA SLOVENSKE PRIDELAVE HRANE

KGZS že vrsto let svoje aktivnosti usmerja prav v promocijo slovenskega kmetijstva in podeželja, saj se zavedamo pomena lokalne samooskrbe, predvsem pa spodbujanja slovenske pridelave hrane. Slovenska, torej lokalno pridelana hrana je zagotovo bolj varna in primernejša, da pozitivnih učinkov tako na okolje kot na porast domače pridelave niti ne omenja-

mo. Zato smo tudi v letu 2014 izpeljali kar nekaj promocijskih akcij, ki so povečale prepoznavnost naših članov in pripomogle k spoznanju o pomenu slovenskega podeželja. Med njimi velja omeniti:

- šest prireditev Podeželje v mestu, kjer smo meščanom predstavili dobrote slovenskih kmetij,
- že petindvajsete po vrsti Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju,
- vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu, kjer se vsak oktober zbere več kot tisoč kmetov iz vse Slovenije,
- aktivno sodelovanje na vseh

Organizirali smo šest prireditev Podeželje v mestu, kjer smo okrog sto kmetijam omogočili neposredno prodajo v Ljubljani, Mariboru in Kopru.

- najpomembnejših sejnih v Sloveniji in tujini: Agra Gornja Radgona, Narava zdravje Ljubljana, Sejem Komenda, Celovski sejem,
- tesno sodelovanje s podeželsko mladino pri različnih tradicionalnih prireditvah, kot so kviz Mladi in kmetijstvo, Državne kmečke igre, Izbor inovativnega mladega kmeta oziroma kmetice,
 - glasilo Zelena deželca, ki ga šestkrat na leto pošljemo na 79.000 naslovov po vsej Sloveniji,
 - vsebinsko sodelovanje z različnimi mediji, kot so Kmečki glas, Radio Ognjišče, Radio Slovenija,
 - ažurno delovanje kar treh spletnih strani (www.kgzs.si, www.kupujmodomace.si in www.zarazvojodezelja.si) ter strani na Facebooku,
 - spletno stran Kupujmo domače (www.kupujmodomace.si), ki ima že dobrih šeststo ponudnikov z več kot tisoč različnimi ponudbami, tudi za javne zavode,
 - že devetnajsto izvedbo akcije S kmetije za vas in sre-

KGZS je aktivno sodelovala pri pripravi Zakona o odpravi posledice žledoloma, kjer so upoštevali skoraj vse naše predloge, kot sta oprostitev plačila katastrskega dohodka in oprostitev lastnika od odgovornosti za obiskovalce gozdov.

čanje družinskih kmetij na sejmu Agra.

IZVAJANJE JAVNIH STROKOVNIH SLUŽB

KGZS je letos kljub velikim težavam pri financiranju javnih služb kmetijskega svetovanja in v govedoreji uspela v celoti urediti zadane cilje in je s tem še enkrat upravičila zaupanje države. So pa strokovne službe

imale v tem letu ogromno dela, saj so ob že tradicionalnih nalogah dobile še dodatne zadolžitve. A kljub temu je bilo delo dobro opravljeno. Leto 2014 si bomo zapomnili po tem, da:

- je vnos svoje zbirne vloge kmetijskim svetovalcem zapalo kar 99 odstotkov vseh upravičencev (59.398 vlog),
- so opravili več kot 200.000 osebnih svetovanj in 2.000 predavanj oziroma tečajev,
- so izvedli 591 izobraževanj za skoraj 31.000 udeležencev in opravili 1.146 osebnih svetovanj za vključene v program KOP,
- so na temo informiranja in izobraževanja PRP izobrazili skoraj 3.400 udeležencev,
- so izdali 260 certifikatov za nacionalno poklicno kvalifikacijo,
- so izdelali 11.400 gnojilnih načrtov, 2.600 svetovanj pri pripravi tehnoloških projektov in 600 programov izdelave ali obnove trajnih nasadov,
- so za izvajanje odprave posledic žledoloma zaposlili prek programa javnih del 33

ljudi na petih območjih,

- je k regijski certifikaciji PEFC pristopilo 435 lastnikov gozdov v obsegu 16.000 hektarjev,
- so pomagali pri trženju lesa in vzpostavili portal www.zledolom.kgzs.si za izmenjavo informacij o izvajalcih in prodaji lesa,
- je strokovna skupina za ekonomiko kmetijstva pripravila celovito računalniško podprto orodje za vrednotenje kmetij.

POMOČ ČLANOM

Poleg javnih služb za kmetijsko svetovanje in govedorejo zbornica ponuja svojim članom raznovrstno pomoč pri reševanju težav. Najbolj iskani so pravni nasveti, kar potrjuje naše stališče, da je v kmetijstvu še marsikaj nedorečeno ali slabo rešeno. Naši predpisi še vedno ne spodbujajo slovenskega kmeta, temveč ga v večini primerov ovirajo, da o nenehnih spremembah zakonodaje niti ne govorimo. Zato je pravna služba v tem letu:

- pripravila sto pritožb, šest-

TUDI V LETU 2015 BODO AKTIVNOSTI KGZS OSREDOTOČENE NA:

- krepitev delovanja in prepoznavnosti KGZS,
- odzivnost na aktualno problematiko in proaktivno delovanje na vsebinah z delovnega področja,
- zagotavljanje finančne stabilnosti zborničnega sistema,
- zagotavljanje celovitih in kakovostnih storitev v okviru izvajanja nalog javnih služb in drugih storitev, ki se izvajajo v okviru zborničnega sistema,
- krepitev enakopravnega odnosa pri delu z MKGP in drugimi ministrstvi ter celotno vlado,
- osveščanje slovenskega potrošnika o prednostih lokalno pridelane hrane,
- pripravo pobud za poenostavitev administrativnih postopkov,
- dobro sodelovanje z drugimi nevladnimi organizacijami v kmetijstvu in državnim zborom ter državnim svetom.

KGZS je ves čas sooblikovala stališča glede nove skupne kmetijske politike, ki bo zelo močno vplivala tudi na vsebino dela zbornice v prihodnjem letu. (Foto: Nikola Poljanec)

deset tožb na upravno in okrajno sodišče, šestdeset študij spisov zaradi morebitnih pritožb ali tožb in petnajst izvršb v imenu članov,

- pripravila predlog za presojo ustavnosti Zakona o dav-

ku na nepremičnine,

- opravila devetsto osebnih, pisnih ali telefonskih pravnih svetovanj na različnih področjih,
- pomagala našim članom v več kot 1200 posameznih

primerih in jim s tem omogočila skupen prihranek vsaj 250.000 evrov.

Da bi omogočili vsem našim članom vpliv na delo zbornice, smo še bolj povezali delo voljenih in imenovanih organov zbornice. Tako je bila vez med terenom, ki ga pokrivajo voljeni organi, in sedežem zbornice s strokovnimi službami še močnejša, kar je omogočilo lažje reševanje aktualne kmetijske problematike. Z organiziranjem okroglih miz, posvetov in rednih sestankov območnih enot in odborov izpostavljen nenehen pretok informacij od članstva do organov zbornice.

Na drugi strani so se v reševanje težav članov aktivno vključili strokovni odbori in

komisije, ki so kot svetovalno telo veliko pripomogli k temu, da so zbornična stališča imela pravo podlago.

Seveda celotni zbornični sistem ne bi deloval tako učinkovito in razvejano, če ne bi zbornični urad z ustreznim pristopom zagotovil pozitivnega finančnega poslovanja. Pogoj za to pa je urejeno financiranje delovanja z ustrežno zakonsko podlago, kar je osnova za uresničevanje temeljnega poslanstva zbornice: zastopanje interesov vseh članov zbornice. Le s tem je omogočena prepoznavnost zbornice kot reprezentativnega, strokovnega in resnega partnerja tako s strani članov kot države.

» ZBORNICNI URAD

Agrobiznis kot priložnost za podjetniške ideje

Novi portal za vse, ki povečujejo prehransko samooskrbo.

Agrobiznis (www.agrobiznis.si) je nov projekt in spletni portal medijske hiše Časnik Finance, d. o. o., s katerim spodbujamo podjetništvo in inovativnost tudi na področju prehranske samooskrbe. Projektu se je pridružila tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

Do konca maja 2015 bomo na www.agrobiznis.si vsak teden odkrili enega ali dva za zdaj še majhna ponudnika slovenske hrane ali pijače, ki imata potencial za rast in prodor na trgovske police. Pisali bomo o inovativnih in zagnanih kmetih, čebelarjih, živinorejcih, vinarjih ter vseh drugih, ki pridelujejo in predelujejo raznovrstna živila slovenskega porekla.

Opozorili bomo tudi na posameznike, podjetja in zadruge, ki imajo vsaj idejo za novo tehnologijo pridelave hrane ali nov poslovni model, ki vodi do večje samooskrbe.

S pisanjem o njihovih načrtih in dosedanjih uspehih bomo širili zavest o kakovostni slo-

venski hrani in pijači. Pri tem bomo spodbujali tudi trajnostni razvoj – do okolja prijazno pridelavo, prodajo in porabo v lokalnem okolju, kjer je manj stroškov z logistiko, predvsem pa manj slabih vplivov na okolje in zdravje ljudi, ki jedo svežo in lokalno hrano.

Junija prihodnje leto bo strokovna komisija izbrala tri najambicioznejše kandidate in zmagovalca med njimi. Podelili bomo tudi dve priznanji za poslovno najbolj urejeno kmetijo in za najbolj inovativno idejo/podjetje v kmetijstvu. Razglasili jih bomo na slovesnem dogodku v Ljubljani.

Poleg zgodb o inovativnih in podjetnih pridelovalcih in predelovalcih bomo na portalu www.agrobiznis.si objavljali tudi novice in nasvete za uspešno vodenje kmetijskih gospodarstev ter velikih in manjših agroživilskih podjetij.

» PETRA ŠUBIC

Projekt Agrobiznis podpirajo podjetja in organizaciji: Engrotuš, d. d., Datalab, d. d., Deželna banka Slovenije, d. d., Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Mlekarna Celeia, d. d., Tovarna olja Gea, d. d., Skupina Panvita, d. d., Pomurski sejem, d. d., Semenarna, d. d., Unicommerce, d. o. o., in Zadružna zveza Slovenije.

Dodatne informacije: Petra Šubic, urednica portala Agrobiznis.si, petra.subic@finance.si, 01 30 91 517, in Aleksandra Horvat, vodja projekta Agrobiznis, aleksandra.horvat@finance.si, tel.: 01 30 91 472.

Praznična figova pogača z Matijeve kmetije

Figovo pogačo lahko pripravimo kadarkoli, vedno v domove prinese praznično vzdušje in domač vonj. Recept zanjo so nam razkrili na Matijevi kmetiji na Kojškem, v kraju, ki očara s čudovitim razgledom in navduši z odlično kulinariko slovenskega podeželja.

Sestavine:

- 0,5 kg koruzne moke,
- 0,5 kg pšenične moke,
- 2,5 dag kvasa,
- 10–15 dag suhih fig,
- belo vino in mleko.

Priprava:

Fige zrežemo in za en dan namočimo v belo vino. V posodo stremo koruzno moko in prelijemo s toplim mlekom. Ko se mleko popolnoma ohladi, po vrhu potresemo pol kilograma pšenične moke in prilijemo vzhajan kvas. V maso vgnemo namočene fige. Testo damo v pekač, ki ga spodaj obložimo z ohrovtovimi listi. Pečemo 60 minut pri 200 °C.

Srečno!

Več receptov najdete na spletni strani www.zarazvojpodezelja.si.

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. januarja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA. Izžrebali bomo pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo PONIKVA. Med prispelimi odgovori smo izžrebali pet nagrajencev:

Helena Mlakar, Kočevje; Irma Šanca, Križevci; Marjeta Varšek, Vrhnika; Marija Sečnik, Rakek; Franci Vrhovec, Horjul.

Stranski pridelek pri pridelavi žit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vodna žival	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ime angleškega princa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pekoča začimba	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Znan slovenski moški vokalni trio	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cesar, ki je zažgal Rim	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ime slovenskega režiserja, igralca in humorista (Moja Slovenija)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organ vida	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Priimek našega kmetijskega ministra	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Latinsko ime za peruniko	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Obuvalo	☐	☐	☐	☐	☐	☐

www.kupujmodomace.si

KUPUJMO
DOMAČE!
KGZS

Spletna ponudba pridelkov in izdelkov slovenskih kmetij

AVTOMATSKA VRATA ZA KOKOŠNJAK

ODLIČNO ZA DARILLO

Delujejo na senzor svetlobe, zjutraj se samodejno odprejo in zvečer ob pravem času zaprejo.

Za informacije in naročila pokličite **031 675 639**.

Dostava po pošti.

www.profilplast.si

PROFILPLAST d.o.o., Zavrh nad Dobrno 10, Dobrna. Telefon: 03 781 80 33

NOVA KNJIGA Založba Kmečki glas

Marija Merljak, Petra Jakob Merljak

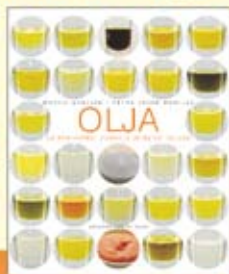
Olja za prehrano, zdravje in nego telesa

V knjigi so natančno opisani postopki pridobivanja in shranjevanja ter uporaba olj. Predstavljenih je kar 28 različnih vrst (ričkovo, oljčno, konopljinno in druga olja ...)

208 strani, 20 x 23 cm, brošura
Cena: 20 EUR, poštnina 3 EUR

Naročanje: 01 473 53 79

karmen@czd-kmeckiglas.si, www.kmeckiglas.com

Brakam in bralcem Zelene dežele želimo vesel božič, v prihajajočem letu 2015 pa zdravje, srečo in pogum za uresničevanje osebnih in poslovnih želja.

DEŽELNA BANKA SLOVENIJE

DBS Leasing

PRAZNIČNI ALL INCLUSIVE

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2015

OD 21.520,00
EUR Z DDV

TD4000F

OD 23.080,00
EUR Z DDV

TD3.50

OD 19.360,00
EUR Z DDV

OD 49.140,00
EUR Z DDV

ZDAJ Z VKLJUČENIM BREZPLAČNIM REDNIM VZDRŽEVANJEM*

* 12 mesecev oz. 300 delovnih ur. Velja za modele na zalogi. Več informacij pri pooblaščenih prodajalcih. Modeli z lokom so na voljo tudi s kabino.

ITRO, d.o.o., PE Štore / Tel. (03) 780 57 12 (14, 15)

Pooblaščen prodajalci:

AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11 / KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 20 80

JAKŠE SAMO s.p., Šentjemej, tel: (07) 308 13 09 / KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (041) 756 152, (031) 304 940

PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40

www.newholland.si

VAŠEVI ZNESKI VSEBUJEJO DDV. FOTOGRAFIJE SO SIMBOLICNE.

Doživite toplino božiča

**MINNIE ALI
MICKEY MOUSE,** ☺

z zvokom, 32 cm

17,00 €
/ kos

ANGELČEK, ☺

različne velikosti

4,59 €
/ kos

5,79 €
/ kos

RAZGLEDNICE,

različni motivi

0,35 €
/ kos

**VOŠČILNICA
S 3-D UČINKOM,** ☺

različni motivi,
kuverta priložena

2,95 €
/ kos

**DIŠEČA SVEČA
V STEKLU**

2,19 €
/ kos

2,49 €

**OKENSKÉ
NALEPKE,**

20 X 30 cm,
različni
motivi

0,85 €
/ kos

1,23 €

**DARILNI PAPIR
S TRAKOM,**

različni motivi, 3 pole
70 x 100 cm in darilni trak

1,99 €
/ kos

**KNJIGA
PRIHAJA BOŽIČ!** ☺

7,90 €
/ kos

KOLEDARJI 2015,

različni motivi,
300 x 300 x 600 mm

4,60 €
/ kos

BAJADERA¹, ☺

150 g

4,59 €
/ kos

**SLASTNO
PECIVO**

10,90 €
/ kos

12,50 €

DARILNI SET ☺

Dva lončka iz porcelana,
žličke priložene.

14,99 €
/ kos

V zraku je že čutiti vznemirljivo pričakovanje decembrskih praznikov. Z iskrenimi željami se spomnite vseh, ki so vam blizu, in jim zaželite vse dobro. Na poštah vas čakajo tudi domiselna darila, s katerimi boste razveselili svoje najbližje. Vabljeni k obisku naših stojnic v večjih trgovskih centrih.

Info: Prodajni katalog ali www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE